

Quartus sententiarū Johannis Maioris

Conceduntur parrhis a Johanne granton eiusdem ciuitatis bibliopola: in claustro brunelli: prope scholas decretorū sub signo sacratissime dei genitricis **M**arie.

¶ *Extrait des registres de parlement.*

¶ *Veue par la court la requeste a elle baillee par Poncet le preux/ et Jehan grangeon libraires demourans a Paris. Par la quelle et pour les causes cōtenues en icellelz requeroint inhibitions ⁊ defenses estre faictes a tous libraires/et imprimeurs/ tant de ceste ville de Paris que dailleurs de ne imprimer ou faire imprimer iusques a quatre ans le liure nouvellement compose par maistre Jehā Maiores docteur/regent en la faculte de Theologie sur les sentēces et par iceluy Le preux/et Grangeon commence a imprimer. veuz aussi aucuns arestz donnez en pareil cas/ Et tout considerela dicte court a ordonne et ordonne inhibitions ⁊ defenses estre faictes a tous libraires/imprimeurs/et aultres quelconques de ne imprimer/ou faire imprimer /ne vendre ledit liure sur sentēces de purys le iour quil sera acheue de imprimer iusques a deulx ans apres ensuyuans sur peine de confiscation desdictz liures et damende arbitraire. Faict en parlement le huitiesme iour de May. Lan mil cinq cens neuf.*

Collation est faicte.

Robert.

¶ *Generosissimo nec minus erudito et impressis obseruando dño Alexandro Strevard diui Andree archiepiscopi et Scotie primati: Johannes Bator theologorum minimus cum omni veneratione salutem dicit.*

¶ *Em annis hiis pteritis aliquas lucubratiunculas in sentētis nostro auditorio tradidimus et aliquas penes nos domi seruauerimus plusculos dies volutabam eruditissime presul an eas impressas lectum iri finirem tandem expandimus vela ventis sed quia aurum argentum et cetera id genus in gazophylatium domini offerre nequiuimus pro virili cum muliere cananea micas de mensa domini cadentes/et cum moabitide spicas manus messorū effugientes simul colligere gestiebamus et omnia in tabernaculum domini secū dum talentum nobis traditū offerre. Tūcū cui vigiliolas dicarem post longam explorationem te aptior occurrebat nemo tum opus ipsuz propter te partim excudimus tum vt tibi in studiis currenti calcaria ocius currendi ministrarem et ad theologiam (que prouincie tibi impositae maximopere conduct) incenderem tum quia conterraneus et in lauacro tue dyocesis regeneratus sum et vt apud Tullium primo officiorum preclare scriptum est non solum nobis nati sumus sed partem patria vendicat et amici. Et nescio qua natale solum dulcedine cunctos ducit ⁊ imemores non sinit esse sui. Et si hec sub verborū lenocinio ad mulcendas tuas aures delicatissimas non dedimus non demiraberem michi factis erit more patrum et neotheicorum nostre professionis omne illud quod venit in mentem memoria dignum sub verbis theosophie primo occurrentibus raptim committere calamo nec fucatorū verborū indiga est theologia dom⁹ marmorca superficialitenu non querit dealbari ymo si dealbetur nitorem amittit ⁊ terminos peculiare quilibet scientia sibi vendicat nostros viros quos barbaros appellitant inuenerit dicendi non illepidus iohānes picus legere ⁊ adamus sim relegere non erubuit quorum partes contra hermolaum barbarum (vt in quadam eius epistola tibi peculiari liquet) elaborat tueri. Rursus si a veritatis tramite melabi contigerit canere palinodiam (sicut par est) studebo. Sed hiis qui nos minus probabiliter in materia ancipiti opinari censent dictū velim vel le suum cuiq; est et domus que apud forum extracta est q; editior sit vel depressior. (q; equum videatur sepe contenditur que dicunt medullitis excoquat anteq; nos a tergo seriant maledicorum censuras aspernamur iudicium proborum nō declinamus dummodo sit lusco qui possit dicere lusco loripedem rectus deride at ethiopem albus. sed nobis consolationi erit paucissimis scriptoribus non canonicis multa fabricantibus in nullo aberrare concessum est nichil est ex omni parte beatum et quandoq; bonus dormitat homerus sancte matris ecclesie ⁊ sacre facultatis theologie parisiensis et vbiuis gentium doctorum determinationi omnia committo. nec stupendum est q; ego homuncio crassa minerva p̄ditus ancer inter olores obstripens dauus non edippus nunc titubem condimētum cibo per aduerbium dubitandi apponens nunc ieiune et aride tricas nodo fas pertransio circa unicum opus nostris humeris impar et legendo et scri-*

bedo insudamus. Quocirca multa tangere ad perpendicularum non poteramus
alio occasione indagare veritatis enucleatus impartituffe sufficiat e dumo
leporum eriguus canis venaticus excitat quem ad iugum montis conscendentē
magnus cum oblectamento capit ac filius vnus facit et telam alius orditur. Ac
cipe igitur hoc munusculum accipe quantillum sit tuo faustissimo nomini nun-
cupatum. Vale. Ex collegio montis acuti pridie kalendas Ianuarias. Anno
domini Millefimo quingentesimo octauo.

I liber haud villo decoratus pumice gressum
Flecte celer nostra carbasa solue domo
Curre per oceanum te mitto videre britannos
Andree sacri limina tutus adi
Hic manet antistes humili quem voce salutes
Eius custodes sintque precare deos
Qui cum maiore referet tibi gaudia vultu
Vna dies mecum que tibi mille darent.

Dialogus inter duos magistros Johannē formā precentorem
glasguensem et Petrum sandelands rectorē de calder.

Iohannes. quas nudius tertius accepi litteras de patria michi perlocunde fuerunt die
rector quare remigrare in patriam ocillime vigeor vt michi comes sit itinera te ex
oratum facio. *Pe.* lares nunc patrios vlsere recuso aurelā v' audegasus. ppedie suz
petiturus vt legibus vacem. *Jo.* pbe agis vt te cura quā habes dignū reddas. *Pe.*
ad hoc si fata sinant entar nec in hac parte magistri nostri p'silio acquiescere institui q̄
studium theologicū michi suadēs ad kalendas grecas p'suadebit humiliss forz tū v̄
ros theologie se dedere in teoz. *Jo.* nec voto viuatur vno mille hoim species z rerū
discolor vsus nullum caput omis homo habet optinet vt volet tecū assentior studiū legū nobilibus z
his qui ad honorū apicē cōscendere anbelant ipmīs petendū Sz cū inter loquendū de vtro illo in-
cidim' cedo nōnulla que de eo sum indagaturus inter mortales quid mente gerat optime nosti dum
sub eo manū ferule subduxim' in artibus z meū discessum diu moram traxistis familiariter mutuo.
Pe. Licet ei modus sit vt melius me nosti fido amico archana sue mētis detegere tū quo ad aliqua
est cooperatus Sz venare in his que intellexi z respondere (sic ducat) curabo. *Jo.* Quare nō profi-
cisitur in natale solum hercule mirandū est pro eius aduētū in patriam pia mater flagrat z dū de eo
sermo habetur suspiria cū singultib' ab imo petore trahit gēas lacrimis frequenter irrotans. *Pe.*
causam sue moze michi batenus occultuit amphibologicē suo moze me querēte me quere te
gesimū annū nunc intrare asserit pegrinationis sue extra p'riam z cum illū cōpleuerit vna mediētate
in patria alteram extra patriā absoluisse putat laborē numerus q̄dragenari' respēntat vt in. xv. v'sti.
inferius in eo cōsiderabis si spiritus inquit suos regat artus illo curriculo extincto lucidius qd dice-
re velit explicabit Sz aliud exoptes oraculū apollinis cōsulto ad locū sue originis nisi interm' itereat
suapte natura salmo tendit. *Jo.* Lum tua respōsio in hac pte sit tenebrosa aqua in nubib' aeris eam
missam facientes quid in ocio literario facta aperias. *Pe.* P'riū sententiā olim ab eo cōfatiū cal-
cographis dati p'mendū vna partem adhuc habet in incude z id cause fuit dum vna partē imp'ūm-
das daret nō ab re mutant p'positū ab exordio questiones nōnullas solū in materis scolasticis tra-
ctant nunc autē super singulas distinctiōes q̄stionē vna vel plures scribere satagit z potissimū i. xv.
distict. xxliij. z. xxxviij. ne opus mācū in p'otioribus mēbris appareret. *Jo.* P'roth' iup' opus con-
totum z in cōlocatū ex his liquet emittere necesse est cū nūq̄ integrū exemplar simul pze manibus
haberet. *Pe.* hoc vebemēter verē Sz postq̄ ipē libz publice vt p'ponit legenti fm exēplar ter-
tius euadet. *Jo.* Et tecū familiariter colloquar a pleriq̄s recta putat' snia comici nichil dictū de no-
uo Simel ab aliis apibus mellificatū colligat earum surda aure pertransiens iuria earū diues pu-
tabitur. *Pe.* De dicto terentiū modica est danda fides qui dixere aliq̄ de nouo venemur z qū fuit sta-
tus noua dolandi z quare citius illo tempore q̄ alio Ex ipso nec euangelis nec etnicū aliquē in pzo-
pbantis scribentē nec ecclie doctores post id tempus aliquid inauditum fabricare concludes quod
non minus est absonū q̄ fallum Sz aliud obiectum eneruare nō est difficile p modum inter non incele-
bres viros vulgarem cum ab emulis q̄ homerū ad litterā nōnūq̄ mutaretur mātuanus vates car-
peretur magnarū dicebat esse virū clauā de manu herculis surripere z cum p'iori de equali palma
dimicabat fm illud luuenalicū cōditōr illades cātabitur atq̄ maronis vtrinq̄s ambigua faciētia car-
mina palmā sic a grecis marcus tullius latine lingue parens repetundarum accusat' dēndē in p'edē-
camentis architam z pitagorā i primis libris problematū hypocrate p'ozum p'nceps insequi nō
erubuit eoz nota silentio pertransiens a quibus multa frugifera colligerat. hoc ipsum sue p'fessio-
nis fecere viri semel in quarta parte raymūdū mentionē facit alexander alen' quē it' refragabilē appel-
litant quotiens reminiscitur althodoren cōtemplaberis sic albertus / aquinas / n' cōterane' / z in nu-
meri heroid' (quos clere longus forer) facit arunt z haud iniuria aliozum id actum putes nō ideo qz
malozes sic rati sūt dixere s'z qz vel ets pbabili ratione v' auctoritate aliūde cōfatabat aliis adimētio-
nibus cōclusiones obstipantes z eas acriter oppugnantēs z illud lucemeridū est splēdidū' cū alio
rum mēdis emūctis bndicta sumpserē Sz rursus opinationē aliquā ob elencū sopbificum prim' po-
nit quā validior argumētatiōe secūdus munit paucis tamē rationibus z quidē tenuibus quant' sed
eam solidius tertius roborat argutis magne molis ferit quas medullitus eneruat tunc palā est hāc
opinionē nō magis pmo q̄ secundo secundo q̄ tertio ascribendam fore butius tempēstatis viris qua
re non dabis veniā faciendi quod sapientibus vbius gentium cōcessum est Leterum magistru' no-
strum auguro positiones maiorum noiatiū recensere si ei occurrat nec vlli hominū extra ea q̄ fidel-
lunt in opinando esse addictum argumenta que dē vulgaria que nō dōsiora esse solent nulli hominum

merito attribuit licet a multis doctorellis que ea eluere nequibant assumantur sicut in rerum possessio
ne quod in nullius hominis est potestate licet sit apud aliu animantem id occupanti cōceditur vt pu-
ta de talibus de dilectione dei ante a instans de ablatione successua granorum de voluntate innume-
ros homines intermēdi & ceteris id genus & si a theologie primoibus huiusmodi argumentatio-
nes pretermisse sunt nō vicio dandū putauerim s; necessarium eas colligere ideo eas preterere no-
lentes a precipuis obfensiosa argumenta impediri. Sorte etiā suam famā que magna erat & merito
apud vulgus exponere discernimi pro enodatione talū tricas; nolebant. dic sodes mi iohannes quas
fabricasti obiectiones baculo arundineo inuituntur. Jo. Hac lege cui libet facile erit libū sōi dignū
posteritati tradere optima queque deserpendo posthabitis erroribus. Pe. Allatione euestigio eo infi-
ctas erit ne ignarus censor inter vera & tenebrosa falsa qua via s; zaniā a tritico enucleabit cū quedā
falsa multaveris non refert esse probabiliora est enim via que videtur homini recta & nouissima etus
ducunt ad mortem hanc rationem in calce ethices aristoteles diluit. Jo. Et si tuas respōsiones equi-
tati consentaneas admittam tamē fatius fuisse auguro; magistrū nostrum ob dīcaulos nugigerulos
nasutos & susurrones tacuisse debere illotis sermonibus hū oīa sedant vt docti apud vulgū emineat
Pe. Non me fugit optime pcentor nasum renocerotis habēs more pice blacterās se coturnicē cre-
dens omnia similitre interpretabitur nec eā ob rem nomē docti viri sed inuidi nanciscetur scite apud
iuuenalē legitur inuidet figulus figulo &c. lingua etus manifestū cum facit & a fructibus etus eum co-
gnoscetis ideo maledicit q; benedicere nescit pro pane lapidē & pro ouo dās scorpionū in oculo fratris
festuca a remotis in proprio egre trabē cōtemplatur nimirū fm fictionem esopti alioq; errata a fronte
& nostra a tergo serimus amplius aliorum vultus per lineā rectā nostros solum p reflexā & in corpo-
re leni cōtemplamur talibus canibus os marcialicū rodendum damus qui ducis vultus & nō vides
ista libenter omnibus inuideas inuide nemo tibi ppter tales gruniētes porcos maiores nostri nō ta-
cuerunt quare quos ex suo dolatorio libros viri presentes fabricāt in lucē emittere ppter zollos ve-
rebuntur qui considerat ventum nunq; seminat & qui nubes formidat non metet. Jo. Perbelle facis
amici partes in re honesta tutans nec perūcaciter obloquor vt virum a scriptura deterream cum rei
publice pdesse velle reor & nō sequitur vitā degere dū cepta secundent ppetuo nexu amoris nos iun-
ctos esse nosti verum si non sim tibi tedio mi suauissime petre ediffere cur dū andree archipresulū
hunc librum deuouere instituit q; apud nostras aures sic rumor increbuit. Pe. Būi boni gratissima
sunt michi tua q̄sita colloqui de rebus amici cōmunis est voluptuosum ea proter libēs respōdebo ra-
tionibus nō aspernēdis opinatione mea ducitur cui librum citius nūcupare debeat q; illi cuius gra-
tia illum constauit ampli? antistites magno adiuuēto ecclie scotice futurum si vitā protrahant lupi
existimat cum stematibus maiorum ad virtute inflammabitur cum ab ynguiculis et a teneris annis
sub circumspecta iurela & literatissimis preceptoribus religiosissime educatus sit sic q; in angusto tē-
poris curriculo oīm iudicio qui neuere in virū opido eruditum euasit potissimū in romana lingua
greca & legisbus reliquum est theologie & aliozibus studiis suo officio cōgruentib; sese accommodare
Et cū supremo britannoꝝ sanguini de quo noster fmas satus est multam doctrinā & morū probi-
tate (que iudices coalescit) adiecerit cui eo neglecto sine iniuria pmissas sui laboris in theologia dica-
re poterat. Jo. Ingenue fateor rationibus nō caducis ducitur et meis rogationibus mediūfidus
sta scite respōdit vt tedū foret vterius oblicere & quia dño meo me vocante per litteras vt nosti cō-
tissime discedere cogor verū si librorum aut pecunie egeas michi refera & mea oīa sicut propria acce-
pias. Pe. Quāuis scolasticorū morbus vt aiūt peculiaris sit egestas habentibus bñficiū pecunie ra-
ro aut nūq; defunt ad votū et pecuniam & libros meo studio sufficientes habeo s; de tua liberalitate
simmentas gratias habeo sed si vestes aut alia munusculā parisi vel rothomagi vt mortis est emptu-
rus es vt domi in nouo aduētū largiaris amicis si nō satis peculiarū habes expete audacter & nō ne-
gabo. Jo. michi deest nichil sed tibi regratioꝝ vale petre vitalonga & bona nestozeos petre tibi sup-
ter erroget annos Si non sufficiant mathusalem superes. Pe. Et bñ valeas mi iohannes carā ma-
trem amicos & magistrum Robertum vvalterson magistrū nostro amicissimum meo nomine et suo
salutem dices.

Incipit quartus sententiarum Johannis maioris.

Questio prologi.

Mo questionem vnam de opinionum varietate tractare. Quid in contrarietate opinionum (potissimum mores tangentium) faciendum est. Et an scientie peregrine inserere sint in theologia. Propterea queram hunc questionis titulum: cui parti adherendum est in materia opinionum. Pro solutione questionis notabis quod propter hominum ignorantiam tanta introducta est opinio numerum pluralitas post peccatum primi parentis: quod nostrum scire nichil est ad nostrum ignorare. Aliquid tamen remedium compertum est ut in gentes oculos exercitantes et boni sint sibiipsis: et alijs pendiculus vitandi et docendi. Juxta illud iob primo. Boves arabant et asine pascebantur iuxta eos. Verum contingit opinari contraria: vel in materia fidei et morum: et hoc dupliciter: vel in his que scire quis tenetur explicite: vel in his que non tenetur scire explicite sed implicite. Et hoc dupliciter: vel post legem id agere non potest attigere portum veritatis: ita quod sunt hereticos doctores famosorum in illa materia: hinc bacchalarum concurrentes in actibus theologice precepto malorum habent contradicere sibi invicem: exercitantes gratia hoc adiecto quod pro utraque parte sint doctores solennes vel saltem rationes. Hucusque contingit opinari contraria in alijs materijs: ut in philosophia: ut puta An spiritus est res creata: vel ab ea distinguatur de intentione forme: et huiusmodi. Circa materiam morum contingit opinari differenter: sic scilicet quod una opinio tenet partem ubi non est peccatum. Et altera tenet eam que secundum istam opinionem est peccatum: sed non secundum propriam opinionem: ut verbi gratia conferre beneficium bono relicto meliori secundum vnam opinionem non est peccatum: secundum aliam est peccatum: secundum utramque conferendo meliori bono relicto non est peccatum. Et cetera facere vni extremum iudicatur esse peccatum secundum alios: faciendo secundum alium nullum est peccatum secundum omnes. Contrahit interdum secundum hominum opinionem: quicquid homo facit peccat: siue iniquatur hoc extremum: siue illud. Exempli causa iudicare secundum allegata et probata ubi habent testes omnium exceptione maiores ostendentes talem esse innocentem: alexander et thomas diceret: iudicet peccatorem non iudicet secundum allegata et probata. Alii opposite opinioni diceret iudicet peccatorem si advenit innocentem scitum esse talem: esto quod testes omnium exceptione maiores ostendant illum esse innocentem. Tunc iudex ne sciat ad quam partem declinabit. Similiter post votum de non esu carnis an in extrema necessitate carnis usus debet comedere: interdum difficile est iudicare quid pro quo est acceptandum et difficile in illo manere. tertio ethico. Secundo notandum est quod stat doctorem theologum inserere phias

vel scientias peregrinas duobus modis in theologia: vnum o scientias necessarias ad intelligenda theologalia: ut puta in hoc libro quod beatus augustinus doctorum passim hic petunt: An creatura possit creare. diffinitur sacramentum et baptismus. In sacramento eucharistie dubium est an albedo / sapor / et huiusmodi sunt in quantitate continua tangentium subiecto vel non. de actione accidentium separatorum. an attritio et contritio specie differant. pro quo litterarum supponant. De beatitudine: an anima actu concurret ad suam beatitudinem vel no. An est status in maxima beatitudine quam anima potest habere. vel in minima quam non potest habere. An sit aliqua pena insensibilis propter puritatem sensus. Quis corpora hominum possunt esse cum celo. Quis corpus christi poterat extrinsecus lapide desuper exire. Et ad hoc oportet videre penetrationem. Et an anima in primo instanti separata sit beata vel punita: et hoc facit in illo. An creatura potest aliquid producere instanti. Aliqua sunt impertinentia cognitioni theologie: inserti contingit illa recedere prolixiter vel fugaciter impugnare: vel recitare opiniones de lana caprina. ut an beatitudo sit in essentia anime vel in eius potentia: ceteris id genus questionibus. Istis notatificulis sibiatis pono conclusiones. Prima. Non obsecutus est intrudere philosophiam et ceteras scientias sine quibus theologia non potest bene capi. hec pro probatio non eget. Si aliquid est necessarium: medium ad illud est necessarium. Theologia doctorum theologo est necessaria. Igitur. Et esto quod tanguntur talia in ceteris facultatibus: non tamen fortassis sufficienter. hic brevitertanda sunt. Secunda. non illaudabile est extraneas scientias ad theologiam non modo necessarias: sed ad decorem theologie conducentes intrudere. sic. Probatur. facta venerabilium patrum et basium in doctrina theologica sunt imitanda. sed sic est quod beatus theronimus augustinus et alii doctores marci tullii vergilii philosophorum et poetarum intruderunt scripta. patet legenti. vide beatum augustinum super genesis ad litteram: et in alijs eius scriptis. ergo illud nobis licet. Item alia propter theologiam valent. patet. xxxvii. d. de quibusdam et tribat. Proverbiorum nono. Sapientia edificavit sibi domum: excidit columnas septem. et sequitur. nisi sit ancillas suas ut vacarent ad artem: et ad mentis civitatis. non refert de quo campo colligatur reubarbarum: dum bene purgat patientem a colera. Propterea fortassis veritas fidei posita ab infidelibus ea que sunt fidei confirmet. xi. de civitate dei. et. li. de doctrina christiana dicitur. Si qua forte fidei nostre accommodata dixerint: non solum formidanda non sunt: sed ab eis tanquam infidelibus in usum nostrum vendicanda. Non enim exemplum de iudeis spoliantibus egiptos. ad hoc introductum cyprianum hylarum et alios quos ita fecerunt. et dama. li. lii. de orthodoxa fide. ca. xviii. Postquam locutus est de laude sacre scripture inquit ad propositum. Et ait ab his quod fortis sunt quippe plam vtile decerpere valuerim: non aspernabile est. efficiamur. probati trapezete et illud bo

Notabile primum.

Notabile secundum.

Nota. fm.

Nota. fm.

V. J. m. m. C. de g. g. g. g.

Handwritten marginal notes in the top right corner.

Prima conclusio.

Secunda conclusio.

Nota. fm.

Nota. fm.

rati. Omne tunc punitum qui miscuit vtilē dulci. Glide beatum liberonsum respondentem magno oratorū vrbis rome: querenti. Cur sanctus pater seculares litteras toties introduceret. Epistola est circa finem virozum illustrum: et in sua responsione locupletissimos habebis testes quos ipse citat ad nostrum propositum. Et deuterio. xxi. Si vide ris in numero captiuorum mulierem pulchram: et adamareris eam: introduce eam in domū tuam: que radet ceras: et circūcidet vngues: et depo net vestem in qua capta est. hec mulier est gentiliū scientia: cuius superuacanea rescindere oportet re liquum assumendo in societatem. vt ex moabitide generet israelita: quomodo quis inermis pote rit prodire in bellum cum infidelibz? et hereticis ge ntilium armatura supposita: licet de spinis colligere vnas: et de petra mel fuggere: oleumqz de saxo du rante: et de thesauro egiptiozi extruere taberna culum federtis. scz illud natiōis. p̄bas est ab ho ste doceri. Nonnunqz congruit academiā parti fientem colligere manipulos in messe atheniēsi cui successit ducante baptista lib. ij. in vita diuī dionysii Illa tue quibus in celsi tollunt atbene: Tot sopbie secunda bonis: tot lucida claris. Scriptozū inge nio: q tanqz sydera lumē. Eterno splendore ferūt gymnasiata primus: transferret ad gallos. Tercia conclusio. licet paruū sit pctm̄ aut nullū in iper titantibus fidei et bonis moribus hanc positiones vel illam imitari: quilibet liber dz eam amplecti q̄ est rationi p̄formioz. p̄ima pars p3 auctoita. au gustini in enchyridio. et reatur. xxi. q. ij. in qbus rebus nichil interest ad capiendū dei regnū: vtz. credatur: an nōz vtrū vera putentur: an falsa. in his errare. aliud p̄ alio putare: nō est arbitrandū esse pctm̄: aut si est minimū esse / atqz leuissimum. Nullū est pctm̄: dūmodo affecto vel finis iordina tus: vel medium non inuoluitur. dr̄ liber. Irrationa bile non est q̄ thomiste b̄m̄ thomā: sc̄oisse docto rem subtilē: et reliqui suos duces infectent more p̄m̄: sic contingit in rebus maioribus. et b̄m̄ beatus franciscus in hōis minoz. in lerania p̄ponitur b̄o d̄nico. p̄tra. apud predicatores. p̄curatozi i sua natione cedit rector: parif. in cancro luns. in leone: sol. et in sua domo planeta quilibet maiorē vigorez habet: dūmodo hoc quod tenent sit probabile: qd̄ posteriores in pleriqz rōnabilē q̄ multū istoz scri pserint: q̄s dubitat: patz: hōies rōne vtiūt: et hoc differunt a peccidibus. 3re. Ier. vij. d. Lor̄ epi quod ratione caret necesse est extirpare. Quarta con clusio. licet assentiens opposito. p̄positiōis catho lice: cuius oppositū tenetur explicite scire / peccet: sic assentiens contradictioz. p̄positiōis / cuius p̄di ctioziam non tenet scire explicite: nō peccat. qz hec conclusio est contra alia et alia quos alios: inferi? pl̄ xius tangentur. d. xi. q. ij. An licet cathogice ado rare corpus xpi in sacramento eucha. et de cypria no martyre: auerrando circa sacramētū baptisimū ad heretico peccauerit. Quinta conclusio. sicut nō peccam? tenendo hanc opinionē vel illaz circa ma

Tertia co clusio.

Quarta conclusio.

Quinta conclusio.

teriam fidem concernētem: dū modo non constat nobis sufficienter propter arduitate vtra pars est vera: sic non semper in materia motū securioz ps est acceptanda firmiter: sic q̄ oppositum non sit. p̄babile. p̄dior pars patet: quia dato opposito multa inuenientia sequerent. qz hec cōclusiones se quuntur q̄ beatus bernardus et omnes ante deter minationē ecclesie et facultatis tenentes q̄ b̄m̄ vtr̄ go fuit concepta in peccato originali peccabāt: qd̄ liquet esse falsum. 3de parer. sed vbi aliqui dicūt. au la est causa reprobationis in reprobo et nituntur astruere ex sacris litteris. Alii tenent oppositū hō est dicendum q̄ isti vel illi peccant: postqz non constat que pars est vera. Idem nōnunqz contingit in ter doctozes famatissimos: puta inter beatos ihero nimū et augustinum: etiam h̄ contingebat iter ma gistrum sententiarū et abbate iocachim: vt p3 etz tra de summa trinita. et fide catholica / damnam? et abbas iocachim non reputatur hereticus: quia ste tit in deliberatione ecclesie. d̄m̄ concernētē fides et cetera: quia vbi est inconclusa fides vel talis offē sa: nullatenus licet tenere oppositū. Secunda pars patet. stat q̄ securioz opinio sit minus rationi consensanea: vt puta quicunqz hō in pctō mortali est et h3 cop̄ia confessioz tenet adire confessioz. Sequē da est illa opinio vbi nō p̄stat de vna parte que e ra tioni conformioz. imo sequit q̄ galli peccat non te iunantes. p̄fessum iacobi: cū aliqui dicant ita: vt p3 p̄ statū illud extra de obferua. ietū. Consiuz. p̄ponunt se periculo: cū vnus dicat q̄ peccat: alii dicunt q̄ non. Sexta conclusio. licet ceteris parti bus quilibet dz sequi eā opinionē quā multū expe ri tenent citius q̄ pauca: in insequēdo hanc opinio nem vel istā vbi equales apparentie sunt post suffi cientē inquisitionē nullus est pctm̄. p̄dior pars p3. qz rarius tota multitudo decipit: q̄ vnus ton? mul titudinis. plura vident oculi q̄ oculus. non alias argus custodiebat vaccā lunonis q̄ empedocles / vel binos h̄is oculos: vt fingunt poete. Et nō alis aristo. consuluit in vna ep̄la alexandro plures me dicos q̄ vnū accersire ad curandū morbum. Non alias robur habent articuli vniuersitatis / q̄ vnus doctozis scriptum. Illud p3 etiam p̄ sapientē. Hec imitaris prudentie tue. p̄uocrb. ij. et ex. de cōsi. He inuitat. Et ecc̄last. vi. In multitudine p̄fey terozum prudentiū sta: et sapientie illoz ex corde cōiungere. non alias p̄sumatur q̄ ille est canonic e electus q̄ est electus a maiorū parte capitulicū? q̄ a paucioribz: sed in talibus multitudinē est standū ex. de electioni. Licet. et. vij. dist. Sit transitus. be ne p̄fecto Johannes buridanus in principio ethi corum dixit: q̄ in materia morali vult in se qui opti monem patrum et communem: quia frequenter i no uis inuenientibus reperit se falsum. p̄zime ma chabeozum curauit / in laude romanozum dicitur. et quia curiam fecerunt sibi: et quotidie consule bant ducentos trecentos viginti consilium semper agentes. de multitudine p̄uoc. xi. Sal? vbi cōsi illa multa. quando multi sapientes conueniunt in

Sexta co clusio.

vnuz: sibi est multozum testimonium. dictum est ce teris paribus. stat q̄ vnus homo exercitatione cō perat opinionem eam falsam: et rationes insol ubiles habet et contra eā vel difficiles / et oppositū est verissimū. debet tunc prope opinionem inmit. Hec obuiat dicto sapientis: in tendo prope pudē tie: hoc est fantasie: sed rationi. q̄ ad modū se cit so lus biero. qui opposuit se cōsilio aquis grani quod determinauit q̄ raptor raptam vrozē ducere neqz xxxij. q. ij. Placuit. sed tangit bene casum appa ratus: qz auctoritate veteris testamētū cōsilio mel densis suum modū robozauit: ad quod non satis aduertens martinus de magi. in de temperantia in materia: raptus: ponit sextam cōclusionem et q̄ se quuntur falsas: et glosam cum auctozes gratis dam nat: sed de hoc. d. xxi. et. iij. Scdm̄ partē pro bo q̄ homo potest vbi rōnes sunt eque apparentes vel auctoitates: puta tot sunt famati viri ex vna parte licet ex alia: licet in materia quacūqz h̄ac par tem capere vel illam. C. Arguo sic. nullus fides indaginez tantam q̄tam potest / vbi est necesse al teram ptem facere: sic faciendo peccat. sed stat. q̄ sunt rationes ad vtramqz ptem eque ponderande i materia morum / vel vtr̄ equalis auctoitas. For te dices scdm̄ illud Ecc̄last. x. Qui cito credit leuis est corde. neutri parti credēdum est. nec p̄ cō sequens scdm̄ illā faciebz. secundū illud iob. xxi. Causam quā nesciebam diligētissime inuestiga ba. Contra: post longam indaginez omnia illa contin gunt. Accipe exēplū de termino eufraitis / et or̄gie illi apud ethnicos cosmographos: vel de situ thile Et capiatū illū q̄ iudex videt sortem inuocentem sit iudex sup̄sum: et sortes. om̄it esse nocens: vel potius ostenditur p̄ testes. p̄nt̄ exceptione maiores esse nocēs: z sunt eque plures equaliter famati vtri qz argumententur coraz iudice. oportet sortem cō demare: vel non condēdare. 3udet sicut supponit libenter concluderet scdm̄ iustozem partem q̄ est i casu later. ergo quicqd̄ facit i casu illo nō peccat. C. Cōfirmatū. p̄nt̄as de duobus eque idoneis ep̄o conferendo huic vel illi beneficiū: non peccat. er go iudex p̄dēnans hūc vel non: nō peccat. Nec va let dicere. q̄n̄ reus z actor habet testes equales op positos iudex debet liberare eum: et non est condē nare: qz cetera nō sunt p̄ria. vt p̄p̄l̄bz per octo dicitrima ostidit aristoteles in. p̄bleu. part. clā. xxi. 3re illud sit gratia exēplū dicitū et exēplum. non est extraneū cape materia vbi illa contingūt equaliter Rursus de duobus licentiā dicit p̄bus / vnus magi strozum nostroz p̄ponit vnū alteri: alius contra et sine offensa. p̄zetera extra de cōstitutionibus: ne inuitatis. 3m̄ocētus quartus dt. q̄ doctozes ecclesie p̄dicunt in se possumus hanc opinionem / vel illam in dixerēt imitari: hoc non nisi qz sunt equalis auctoitas: igit. p̄m̄nt̄ exēplum de salo mone an sit dānatus. Rursus contraria fiunt et cō suluntur in variis partibus. absit q̄ tales consulen tes vel facientes peccant: quia in tali casu vnus q̄ s̄ in suo sensu abūdat. Ad roma. xliij. in talibus il-

lud satyricū verū continet. Sic volo / sic iubeo / sit p̄o ratione voluntas. z in grāmatica. quare hō ho minē? z afinus afinum respēntat sic placuit imposi toz. Et illud iuris consulti in. ff. de consitu. p̄ncipi um. l. qd̄ p̄ncipiū. Quod p̄ncipiū placuit legis ha bet vigozem: non modo iure fozi / sed iure poli. C. Et confirmatur per illud de rector. xviij. si diffi cile et ambiguum apud te iudicium esse p̄zopete ris inter sanguinem: et sanguinē causam / z causam lepram z non lepram: z iudicium intra ptes tuas vi deris verba variari: surge et ascende ad locum que elegerit dominus deus tuus: veniesqz ad sacerdes tes leuitici generis: et ad iudicē qui fuerit illo tem pore: queresqz ab eis que iudicabit tibi iudicē ve ritatem / et facies quecunqz dixerint q̄ dixerint lo co quem elegerit d̄ns. cui dantuanus baptista li bro scdo partibz ecclesie mariane impulator: intro ducens casum b̄m̄ vtr̄ gnis deductum ad doctozes le gis an vrgitatem querare poterat sic in quiens. Res tandem p̄olata palam: peruenit ad ipsas sacro rum et templi doctas antistitis aures. quem penes arbitrium nodos aperire latētes: iuris z obscuris legum dissoluerē casus. Ad hoc p̄io ethi. aristote. b̄sodi sententiam introduxit sic in quiens. 3s rur sus bonus est paret qui recta monent. C. Contra p̄imam conclusionem et secundam arguitur simi? quia ex probatione secunde conclusionis licet p̄ fa cta patrum scientias peregrinas inferere. Contra sequitur quille modus scribendū in theologia per arguitur sic. Conclusions propositiones et corz relaria non valent. p̄is est in conciliens et con tra procelsum omnium neothericoz: et patet con sequentia: quia beatus augustinus et hieronimus non ita scripserunt ymo nec aristoteles plato z alij philosophi: ergo inanis est illa modernozum curio sitas: vel antiqui intricate scripserunt. Johannes gerson venerabilis cancellarius parisiensis in se cunda lectione supra marcus circa medium defiet quia in arguendo logica / p̄bifica / vel metaphisica inuoluitur. et sequitur. illud frequenter contingit in anglia: et p̄bodor nisi prouidentur conualecet in gallia. dicit. non ob aliud theologū nostrū tem pozis sophistia: et verborū imo et fantasici: nunc de intentione forme: nunc de diuisione continū / nunc p̄iozitates quasdam in diuini mensuris duratio nes infantia signa nature / et similia inferunt. et in prima epistola ad collegium nauarre ferme simile sententiam introducit. et propterea verificatur il la seneca sententia. Nec cessaria nesciunt: quia super uacanea didicerunt. de materia subtili inuoluitur con tendunt: et necessaria negligunt. Contra illud eccle sia. vij. Quid necesse est hominī maiora se que rere cū igitoret quid conducit sibi in vita sua: nūe ro dieris peregrinationes sue franciscus petrachca libro primo epistolaz defiet sicilliam eē britanmie fides in istis laborinthis nō solus in triagulari sita trinacrie. In quid nullum est tendere artificiose rethia p̄ capiendū multis post habita optima p̄e da vite humane propicia. Ad primūz responde

ad p̄mo p̄ p̄mā conclusioem.

simile

bitante non plurimos i respectu habet turbus. In europa sunt omnes In parua asia siue turcia/ africa/ egypto/ arabia vel lyria / et in grecia cuius partem nos habemus: et sub eis sunt plurimi christiani: plurimos habemus hereticos quos no repu to ita malos sicut vult machometisse vel idolatre. eandem partem nobiscu capient contra quoscunq in precipuis fides: non eos excusare quin grauitur delinquat. etiam conedo q veri malmaluci existi mites sicut machometisse sunt peiores eis. ppter relictam fidem suscepiam. voco veros malmalucos eos qui erant xpiani adulti: sicut nati in europa vel india: et eoru paucissimi sunt. vix reperitur quinq vt a fide dignis accepi in cauro in quo omne malmaluci nostri regulariter resident: et de istis et vnum ostendit exterius/ alid interius habet/ vel q chustianis proferuntur: vel sunt homicide viri belial grauari cre alieno: vel hoies perdidit qui eade via starent sub plutone in erubo: vt miseram vitam pertransect sicut sub soldano. nimiru: canaan fuit male dicitus a noe. geneosos nono. filij eius affricam malozem egyptum et omne arabia in soxtem ceperunt vt lucidum est ex geneosos de cio capite: et gloria interimali eiusde. hoc inuerti potes in oi terra que vulgarit vocabulo vocabatur chabana an: nome paganoru alludit probe eoru stoliditasti: pagani agrestem/ incullem remur omnes. cōside ra quate estimacionis erant accole meothidis/ bos phoz/ cimerec / z bos phoz/ tracij/ z toti/ maris mediterranei flexi in arcto. apud aristotele thales egit deo gratias q grecus esset et non barbarus/ in finu ana de efferans fclit/ z similibus. a ferdinādo aragonie machometisse a granato eijctus: ab emanele lufianis in terris incognitis fides xpi plātaur: qui ad huc studiose huic scōto operi incumbit: z vt spero ceteris erunt exēplo qui sequentur. Propter nostra peccata et vecozidia chustianozū multa amissa sunt. sic de nobis est sicut achioz iudich hoc holoserui respondit. etiam ppter nostrū exāme an diligamus deum et nrām exer citationē dereliqui sunt: sicut erat de multis infidelibus in terra promissioris. Iudicū tertio et Josue. xij. Nunquid relique tribus israel habebant iustā causam bellādi cōtra bēlamīn propter scelus perpetratus in gabaa? et tamen bis ceciderunt in ore gladij/ vel quia con fidebant nimis in virtute/ vel idolatria mansit im punita in dan quod peccati in ore gladij deus voluit pmo puniri. simile et penis contigit inter nos Etiam per has tribulationes purgatur boni a malis. Iusti a principio mundi ab iniustis pzebantur. locupletissimum/ testimōiū in medium ceterē possum ex veteri testamento et nouo incipiendo ab abele/ iacob/ iosepho/ dauide / a saule/ iob/ thobia/ iheremia/ danielē et sic de alijs pphetis. In nouo testamento hoc est iudicium incipiendo a christo apostolis et colinis ecclesie. multas crudeles per secutiones a principio passa est ecclesia q cōto magis pzebatur: magis proficiebat fide z moribus eam tyranni expugnare neqbant. fm illud psalmi.

Sepe expugnauerunt me a iuuentute mea: et non poterunt michi. psal. xij. voluta quam fidem grece seruarunt latinis qui nisi sit oppugnare machometissas et inuenies eos. prius hīs miseris q quibus premuntur dignos/ et maioribus. constantinopolitanus imperator et trapezuntin⁹/ exercitū goz dofridi et fuozum attenuare et penit⁹ eneuare fastagebant. lege ānales quotiens latini mare mediterraneum tramare studuerunt ad expellēdos machometanos: sepe greci tanq versipelles occulte et non nunq plano Marte resistebat: de deniq a romane ecclesie obedientia traxerunt. nunquid propter osue et phineas archa federis et capta a phillisteis: ptni regū. iij. cū regius propheta psal. c. v. peccata populi recitasset: subiungit. propterea tradidit eos in manus gentium: z dominati sunt eoru qui oderunt eos. nostri etiā ob inestina iusta auaritiā et seozrdiam non faciūt qd in eis est bospi nūit de uaper famillam othomāni: licet othomāni fugiat q deus hanc penā malis chustianis superim dicit sicut crebro in veteri lege in vsu erat per reges sirie/ assirie/ z egypti puniebatur populus dei. z tamē flagellū in igne mittit. Quo fit mirādo nō est grecos in has erunas merito illaqueatos: et constantinopolim grece colūmā amissile. Et licet baptista lib. p. calamitatum id superbie ascribere barbarat: ista est potissima causa et sua aduentia vt ap paret: sicut reges assiriozum partim contra iudeos inire atrocia bella impulit/ in quibus pertrāq iudel succumbēbat: sed potissima causa erat: flagitia pe terita non sinebat deus inulta. vna causam partialem tangit baptista dicens. Hinc est orta lues que thartia regna/ vctusq/ grecozum imperium vexit. bizantia regū/ vrbis opibus constructa mari pte tenta duobus sego enpūo qz fretis stipata sedebat. Sceptra tenens: paruo qua gurgite bosphoros vndam: Coligit hanc stiticia irrumpēs othomanus ab arcto insidijs captam ferro violauit/ et igni. Arx erat europes/ et inexpugnabile quozdam: Romane fides vallum machometica contra: Arma/ minas asie frenans/ libiqz tumuultū. Et sum mati quāqz nullum fidelem fugit qm de velle futu ra facit/ et sunt: tamen in his omnibus peccata pa tentia demeruerunt bas penas/ et multo actiores/ temporibus beati aug. arriana rabies/ et vandali candida africe denigrabant arabes/ z patriarcha alexandrinus romane ecclesie obtemperare nolebant et iherosolimitan⁹ patriarcha se grecis cōsistit. ānales hispaniarum causā quare tāta lues machometissarum in hispania venerit luculenter enu cleant. Semper horrida peccata non consumpta penititudine in presagij alicuius magne pene futu re. Item sicut apostol⁹ dicit scōe ad thimotheum scōo. In magna aut domo non solū sunt vasa aurea et argentea: sed et lignea/ et scilla: quedā quidē in honorem: quedā autē in contumeliā. Itē scipio nāfica nolebat cartaginē penitus euerit vt eius metus romanos in tranquillitate et bonis moribus contineret. deus est potens nobis restitue

Respon
detur argu
mentū se
cūdi con
tra fertas
conclusio
nem.

ve cum sine misert corde placebit: qui totū orbem p solos duodeci ad fidem conuertit. Contra illud vbi dicitur qm doctores sibi contradicunt: vt puta beatus angustinus z hieronimus: possumus hunc vult illum imitari. scripta bti augustini et beati hieronimi recipiuntur ab ecclesia. xv. d. Sancta roma na ecclesia. ergo omnia eozum scripta sunt vera. ergo sibi non contradicunt: quia pmo periarmentias secundū legē contradicōtariū: si vna ppositio est vera sua contradicōtia si est est falsa. Responde tur distinguendo q scripta illorū sanctorū recipiuntur ab ecclesia vel tanq vtilia z salutifera: sic conceditur. vel in omni parte vera: et sic negatur. Solius sacre bible et determinationes scē matry ecclesie sic recipiuntur q declarant btiū angustin⁹ ad hieronimū. Ergo solis eis scriptozū q canonicē appellantur didici hunc titozem honozē qz referre: vt nullū eozum scribendo errasse crediū audez. at si aliquid in eis asserendo quod videatur cōtra rium veritati: nichil aliud existimē qz mendosū eē eoditem/ vel nō esse assecutum interpretēs quod dī cum est vel me minime intellexisse non ambigam Alios autem lego vt quantalibet sanctitate q̄tave doctores polleant: non ideo veruz putant quia ipsi ita sentiunt: sed qz iūstū/ vel per alios auctozes vt per canonicas/ vel probabiles rationes (quod a vero non abhorret) persuadere poterunt. Et in prologo tertij libri de trinitate. nolī meis litteris q̄si canonicis scripturis deferuire: sed in illis q̄ nō cre debas cum inuenieris inconstantem: crede: in istis autē quod certum nō habebas nisi certum intellexis nolī firmis tenere. Idem dicit in eplā ad vincētium/ et in eplā ad fortunatū. q̄ sibi sibi contradicite pater. bizantius ad oceanū dicit q̄ habēs vro rem ante baptismū (et si ipsa moxur post baptismū) dicens aliā non est bigamus. Pposituz dicit btiū aug. in epistola ad titū. et gratianus illud recitat. xxvj. d. capitul⁹ vnius et acutius apparat⁹ exponens primū caput dicit. male sentit hic hieronimus. vnde angustinus corrigē eū in proximo ca pitulo puta acutius. Itē p̄tē illis magnis eplis missis ad seinuicē super isto p̄ctico inter petrum et paulū ad galathas scōo. Scōe dicit sicut alit⁹. dicit circa principij sui quarti q̄ inter eos non est cōtrarietas. btiū aug. dixit petrum peccalle vna ratione: et hieronim⁹ ipsum peccalle alia rōne: z sic si bti non cōtradixerunt. illud nō valet. Tū prim⁹ o: qz duo oculati viri se impugnarēt et ruderent ad longum si in snta conuenient et solo verbo differrent est in deozis. Tū scōo. nunqz duo contradicōtia possunt verificari pyarias rationes plusqz p eandē beatus angustinus dixit cathogice petrum esse re p̄bēnsibile. hieronim⁹ hoc negauit. et esto q̄ beatus angustinus bene arguebat cōtra beatum hieronimū/ vt infra argumentū eius recitando dicitur: hieronimus subtilissime conat⁹ est euadere: et cum lasso boue fortius figere pedē. Idem patet inter illos q̄ aliqui viri uno moxientur in tpe iudicij: vt in de re iurisdictione inferius tractabitur. Iti colaus de

lyra circa principij psalmozū allegat btiū angustin⁹. vicentem dauidē fuisse auctozē oim psalmozū. Et subdit non sic credendū est: quia btiū hieronimus qui diligenti⁹ studuit circa textum sacre scripture propter q̄ magis ei credēdū est: dicit cōtrariū. Et laurentius valla in prologo secundi libri elegantiarum de sidoso loquens sic dicit: est in doctozum arrogantiissimus: qui cum nichil sciat omnia p̄cipit et tamen eius scripta appobantur: et licet satyricum modū laurentij impudētē prolatū existi men contra illum grauē patrem: tamen stat q̄ alia qua dicta eius nō sunt accipienda. Idem p̄tē de dicitis cipriani ab ecclesia approbati in determinatione gelasij pape. xv. d. cap. sancta romana ecclesia. et tamen beatus angustinus in aliquo eum ca sitgaur: vt de baptisato ab heretico. p̄tē de cōscra. d. iij. cap. quomodo. In omnibus habere memoriam et in nullo penitus errare: potius est diuinitatis q̄ humanitatis. L. de veteri iure enucle. l. ii. §. Si quid aucto. Doctrina aliqua triphariam ad mittit. Quomodo tanq probabiles et vtilis. tota cathogozumaticē ē p̄babilis quādo nō p̄tinet manisse falsa. Interdum cōtinet heresim: et tota recipitur legendas cum pertinacia non tenetur be refie. patet ex decreto gratiani. xxlij. q. iij. cap. Sed obicitur. dicit gratianus q̄ tpe regis achab fuerunt missi duo quinquagenarij ad beliam: z tamen hoc accidit tempore osabie moztuo achab: vt p̄tē quart⁹ regij prim⁹. Sed casus nullibi legitur appobato decreto sicut de decretalibus et iure modernozū verum non appobatur in forma sed tacte: cum ecclesia lib. vltim. libri isti non recipiuntur q̄ non continent firm in vna parte ymo qd minus est q̄ non continent heresim. fm illud beati aug. errare possum hereticus non ero. Contra illud arguitur/ ergo licet michi negare dicta angustin⁹: hieroni. sicut aug. arguit contra hieroni. si vna p̄positio sacri canonis sit falsa quid soliditatis manebit in alijs: si non licet recipere nisi in veris: eoz scripta non plus erunt recipienda q̄ opera scōtis/ vel platonis. Responde tur per propositiones. Prima quando aug. z hieronimus contradicite inter se: videndū est quis rationabilis dicit: ille est imitandus. Et si quis dicit: quis homo sciet de cere alteruter eozum melius respondit? Respondeo inuenies vbi sibi cōtradixerunt in casibus conscientie quid faciendum est. vel ne raro licet interdum in exponendis sacris eloquijs et in omib⁹ talibus longe inferiores possunt iudicare. nome ydes vnus rudis in aliquibus pōt melius iudicare q̄ vnus acutissimus: sicut grāmāti dicit: aliquis reperit errozē in carmine aliter⁹ qui tamen nescit ita bene componere: z multiscit soluere rationes quos cudere nequē. distincōe. xxij. L. decretales. quo em vnūqzqz magis magis rationi inquit: eo magis auctozitatis eius vna videtur. Simile tangit diuus iustinianus in sntu. de empzione z veditōe. §. Item p̄cti et §. diuerse scole. dicit q̄ sabinus/ et callius/ moti aliquibus rōnibus/ et sibus homin

cis dixerunt rex permutationem esse emptionem/ et venditionem. sed proculius stipatus aliquibus ver- sibus eiusdem homeri/ cum melioribus rationib? dixit contrarium. Sententia proculius imperatoris cō firmavit propter veridicatas rationes. ¶ Secūda propositio : potes optari cuz eis quando dubitas et apparet tibi etiā oppositū prima fronte. p3. erāt exercitatusimiliparter et argutissim. Stultus tu/ et tardus ingenio esse se profertēdo vna sophisticiam captivuculam eorum dicitis. erat vnum relictum a bto bernar. suis scrib? i testamēto/ qd plus credidit. sensui alieno qd proprio. illud scite/ et hūilliter erat dictum. Nec opinandū est/ qd inter omnes approba- tos equalis sit auctoritas. patet de aug. z hieronij. propter exercitacionē/ et ingenium prepositis mul- tis alijs. et illa patet. xx. disti. per totum. sed qd ita continget qd vna multitudo multorum doctorū virozum tenet contra beatum Aug. in materia pro- habili. nullum est preiudiciū. videtur Gregorio de arimino in iij. d. sui secundū qd beatus aug. vult di- cere parulos decedentes cū solo originali crucia- ri pena sensus : sed quia omnes doctores theologi non odemores tenuerunt oppositū/ neutri parti as- sentire audeat. Et si omnium recentiorum auctori- tatem solius aug. auctoritati preponeret : nō finali- ter dubitaret. sed nullum est preiudiciū tenere op- positum. hoc gratia exempli. dicitur. Quā homo tenendo positionem min? probabilem/ publice ne- garet alij. alexan. et posteros scolasticos. non iu- dicabitur temerarius. secus est de beato aug. vbi dicit magne auctoritatis non tenet oppositum/ vbi hieronij. rationabiliter tenet oppositum : potes di- cere nego beatum aug. in hoc pro me habeo hieo. et bonam probabilitatem vbi aug. videtur tibi ex- ptesse oppositū/ et famatum virum non habes. p- te/ duz modo probabile tenes. debes aug. expone- re. Si dicas sine cōmento : hec fuit opinio beati au- gustini. michi in hac parte propter has rationes et illas esse hereticas. nec tenens heresim. multa re- reuocauit. patet illibz retractationum. et quis scit si omnia retractabilia in tam immenso pelago sue menti occurrerunt? Ille tamen sic negans vbi po- test glosā rationabilem dare. traue reter/ et perperā agit. si caput marmoreum haberet negans Aristo- telem vbi fidei non contradicat : a fortiori qui do- ctiores sanctos quibus longitudo ipsi auctoritatē dedit. non sequitur scites est ita doctus sicut beatus aug. et ita bene scriptus/ ergo non est negandus plus qd beatus augustinus. anis est possibile de sorte vi- uente. Datat auctoritas a maioribus nostris et nō alijs pl? auctoritatis dandū est positionibus inspi- ratis qd doctoribus inflatis. dicit sed vbi iste esset magne sanctimonie adhuc non crederet/ et sicut fā- cto augustinus. ¶ Contra vltimam particulam in qd dicitur in qua cumqz materia insequendo hanc opi- nionē vel illam vbi sunt equales apparet. titius/ qd pre. non delinquitur. Lapiatur ille iudex titius/ cui assistunt alexand. et thomas. dicentes qd debet

iudicare scdm allegata. tot tate auctoritatis dicit oppositum/ et qd iudex equilibret rationes vtriusqz. ¶ Arguitur sic qd legem cōtradictoriz vna illarū partium est vera/ et altera falsa. ergo si iudex cōfor- met se parti false/ peccat. ¶ Regas cōsequētis/ z be- ne. quillud prouenit ex ignorantia inuincibili. erra- re errore speculationis in via pedis parum offuit. mul- tum tamen offuit errare in via mor. ¶ Contra. seq- tur qd si oēs docti cōsulerent et dimittere a pini- pio innocētem et ipse noluit acquiescere/ sed sol? opposuit se omnibus habendo partem veram etiā qd peccaret qns est in cōueniens. igitur. ¶ Respon- deo in illo casu/ vna partium est vera/ et altera fal- sa : et placet iudicare secūduz partem veram si cog- nosceret. sed non potest eam dignoscere. secūduz quācumqz partem iudicat. bene facit/ et meretur si sit in gratia cōcludendo pro parte falsa/ citat pro p- te vera. z quādo infertur iudex primo inuēto do pro- prie opinionē zc. concedo qd iudex iudicans scdm partem veram a proprio capite relinquens opinio- nem multorum prudētium peccat. talis non inuiti- veritati rationabiliter/ sed fantasia proprie. z cōce- ditur qd ppter multos superuenientes scē. opinā- tes non peccat. qz tantū apparet interest ex sua parte sicut ex parte alioz. z qd dicit de vno. intelli- gendum est qd ille vnus non est certus qd multitu- do aberrat. si sic non debet acquiescere multitu- di- ni/ sed caueat ne ipse solus certitudinem explorat. putet habere. et ignorāte multitudine. qd illa est he- reticorum conditio. sed suas rationes cōferat cum alijs. et fortassis cōprietur qd multitudine opinio- nem sue rationes oppugnant/ et expugnant. Sed. contra illud argumentū vel talis est occidendus/ vel nō/ si primum/ faciens oppositum cōformat. se- errozi. sed nemo bene facit cōformiter faciens ad dictamē erroneum. quilibet actus iusticie debet eē cōformis dictamini prudētiali. Item. monstratis his duabus. ille est dignus occidi ille nō est dign? occidi altera est vera/ et reliqua falsa. Ad primum dico vtriusqz probabilem. do qd ille est occidendus z qd illa est falsa et me latēs. An actus cōformis e- rozi sit bonus alibi loquētiū nudatur. Ad aliud vna positio cōcederet affirmatiuum/ reliqua nega- tiuum et cōcedere quilibet illaz est probabile. sed. si deus ostenderet nobis partem veram illam am- plecti debemus. ¶ Tertio arguitur. Iudex in Tertio or- gūis? se- tam con- clusione.

ratione. voluntas non potest imperare intellectui vt assentiat alicui complexo siue motuo: potest ta- men imperare intellectui vt inter duo motus e- lia vnū plus reliquo ponderet. Sed qd hoc non va- cat vtriusqz et proximus ruit impugnatō/ de hoc in prologo primi: de generatione fidelitatis vt no- bis occurbat balbutiendo differimus. Secūdo dicitur qd esto qd non assentiet nec assentire potest. potest proferre sententiā/ et dicere qd lex talem vā- nat ad mortē/ vel ego vāno te loquitur loco legis. sed si sua conscientia ei dicit et pergam agit iudi- cando: negotium infectum relinquet. ¶ Ex his in- fero propositiones. duoiudices in diuersis parti- bus dant sententias contrarias circa eandē ma- teriā: et ambo bene iudicant. p3. Si in francia mul- titudo doctorū dicit iudici qd liberet innocētem: in Scotia dicit oppositum/ opposito semper qd iu- dex sit paratus iudicare fm veritatem si ei innotes- ceret/ et studiose querat informari a prudentibus. vel ab his quos prudentes existimat. hoc p3. math. xxij. Super cathedram moysi sederunt scribe: et pharisei/ que dicunt vobis facere facite. Scdo se- quitur qd in eodem loco sententiā contraria dabitur circa eandē materiā successiue. hoc p3. sicut ar- istoteles dicit primo de celo. infinites eē redemnt opiniones. nunc vna opinione seculata/ surgit alia p3. de multis opinionibus paruis inter nomina- les/ et reales/ et inter plures eodēdem successiue. et primi ethicorum. alij. per sepe etiam vnus idem. cū egrotat sanitate cum pauper est diuitias. hoc est idem homo variis temporibus variam opina- tur felicitatē. ¶ Quarto arguitur: ponatur qd a est mortale dicit docti dicit platonē/ qd solum est venia- le/ vel est non peccatum/ et iconculle credit ita pla- to: tunc sequitur qd non tenetur ad confessionem cu- iuslibet sui peccati mortalis. qz non de a. non tene- tur confiteri sua peccata venialia: per illud statutū Innocētij tertij extra de pe. et re. Omnis vtriusqz sexus et credit a esse veniale/ vel non peccatum. er- go non tenetur cōfiteri de a. forte dicit. non iputa- bitur ei ad mortale. et sic non sequitur qd non om- nis tenetur confiteri sua peccata mortalia. Contra dedit operam rei illicite faciendo a. ergo ei iputa- bitur ad mortale/ quicquid illi ei dicit: propter no- strum affirmare/ vel negare/ nihil mutatur in re. pri- mo per eriamenias. Item faciendo a peccat morta- liter. et non displicet de a sicut de mortali. ergo sem- per manebit in mortali noxa. ¶ Et confirmatur. si aliquis casus dubius inter doctores de vltura/ vlt- symonia/ multis tenentibus qd casus datus non est oppositum/ qd est contractus labefactus/ de quozū opinione sit curatus confessor. Tunc sic / curatus non potest absoluerē talem: qz agit contra conscien- tiam/ igitur. ¶ Ad primum vtrū admitto casum. ¶ Inuenies aliquos pios qui tibi verum significa- bunt/ vel saltem tecum dubitabunt/ et tunc condi- tionaliter illud confiteberis/ et detestaberis/ saltem detestatione communi vt facis peccatum oblitum

tibi non occurrēs post sufficientem indagatē. bene factum est ipsum detestari/ dato qd sit non pec- catum. ¶ Ad confirmationem que tangit aliquid soluto non perspicuum. In primis vel sit notabiliter plu- cōfirmatō = res prudentes dicentes contractum non esse illici- tum ad tum et contaminatum/ tunc quicquid fit in re hoc est qd sit cōtra fuisse/ si iste consultasset/ deus non reputabit illum sextā cōtra contractum vitiosum: nec tenetur ad restitutionem clusione. vel detestationem: et in illo casu debet eum absol- uere curatus deponendo suam conscientiam: salo- quin inscite ageret suam particularem opinioem (vbi non cōstat ei de opposito quā pauci iuris) de iurante defendendo. vel sunt tot apparente qd cōtractus est cōiunatus sicut qd est candidus/ et tunc augetur difficultas/ et ita vtriusqz vt explicite loquar vbi sunt vtriusqz equales apparente ad facere vt non facere et in vtroqz membro est peccatum/ fm opi- nioem opprobriam/ licet non suam/ vt de liberādo innocētem et dānādo in casu supratato cōfor- mans se cuiusqz opinio voluerit/ omnis peccati est expers. et illa est vna cōclusio quā ante tenemus? Sed si sunt tot apparente pro parte certa sicut pro parte incerta maior est difficultas. ¶ Octo vtrū repu- tati dicunt b. contractum vitiosum quā facit. ¶ Tit? cum octo rationibus. ¶ Rursus octo tante auctori- tatis cum totidem apparentis/ scz octo dicit b cō- tractum licitum licitum. ¶ Questio est. vtrū sitis tē- tur ad restitutionem/ et detestationem. et mihi ap- paret hec conclusio concedenda. titius de necessi- tate salutis tenetur restituere. quam conclusionem t- probo. sicut octo testimonio. et b contractus est licit- us. que libet ratio ponderanda est tenē qd vnum tes- timonium/ sicut vnum homo doct? et assertio tres vtrū docti est etiam testimonium. ergo sed et ci sunt testimonio pro cōtractu licito. totū sunt scz sex de- cin pro contractu illicito. Sic arguo. vtriusqz illa te- stimonia sunt equalia. xxxij. testimonio conueniunt in hoc qd non est peccatum restituere et detestari. so- lum. xvi. in tenendo contractum et certitudo est te- stimonium multum valens fm auctoritates prius adductas. Tene certum dimitte incertum. certitu- do videtur valere multa testimonio/ et potissimum vbi sunt apparente. quid aliud sonant auctozita- tes de certitudine/ ppter ea reges frācorum vbi ca- uent pertransire pontem sancti elocualdi prope parisiū. Item dicit reges anglie cauent obingref- su orone. ¶ Sed contra hanc conclusionem ar- guitur. hec cōclusio repugnat scē parti quinque con- clusionis in qua dictum est qd non semper securior pars est tenēda. ergo male ponitur. forte tergiver- saris circa antecedens qd intelligo scdm partem quinque vbi pauci conueniunt pro parte certa/ que est valde rigorosa/ et pauce lunt apparente pro ea/ b/c autem pono equales apparentias et equilibres et certitudinē. ¶ Sed cōtra illud arguitur. stante ca- su de b. contractu adducunt octo dicentes con- tractum esse licitum. septem dicentes contractum esse illicitum. vel tunc titius cum salute potest te- nere contractum/ vel nō si sic videtur qd vn? homo

30.

scē

quarto or- gūis? se- tam con- clusione.

¶ Confirma- tio ad qd- tam con- clusione.

¶ Respon- sio ad qd- tam con- clusione.

scdo ar. 5
qz pre. non delinquitur. Lapiatur ille iudex titius/ cui assistunt alexand. et thomas. dicentes qd debet

de iurante

de iurante

plus valet q̄ certitudo: et pone illum hominem nō esse magne auctoritatis: q̄ est nisi proportio sexq̄ septia. Si dicas q̄ tenetur restituere. pono. p̄ parte certa sex. et octo pro incerta: et sic consequenter vsq; ad p̄portionem quadruplam: vel quadruplā sexq̄septimam: et sic habebitur directe contra secundam partem secūde conclusionis q̄ quando est sent. xvi. pro parte incerta solus vnus pro certa q̄ homo de necessitate salutis tenetur se conformare opinioni certiori: et sic homo de necessitate salutis tenetur immediate post peccatum adire confessionē quicūq; potest habere opportunitatem sacerdotis sicut aliqui tenentur. et eodē modo in contractib⁹ tenetur instari mod̄ rigorosum gaudens: et vltim⁹ q̄ galli non oim̄ apostolorū nouem professa ieiunantes exorbitant: quia pars est securior. Non oportet dicere q̄ romanus pontifex non potest iubere: vel vitare sub pena peccati mortalis: sicut gerson videt sonare in de vita spirituali aūme. qz claret illud esse fallum: et p̄missio: sic uententiū illaqueantium. et hoc ostenditur inferius in de ieiunio. ¶ Et confirmatur qd̄ dictum est de equalibus apparentiis: et auctoritas viri docti rationē valet: vel oportet colligere tot̄ doctorū pro vna parte sicut. p̄ alia et si sic semper erit confusio cōtra doctrinam thopicam philosophi. de quolibet cōtraria proferente opinionibus sollicitum esse: stultum est. et p̄m̄o ethicorum pertractans de vltimo sine dicit philosophus. Quines igitur opiniones scrutari super uas canē est. fortasse oportet compellare doctores viuos iberofolimis: et in monte synai arabie: propter causam parisiensium: similiter reuoluetur mortuum monumētū quoz multa cum magna difficultate habentur. Si dicas. non oportet habere i equali numero: qz vni⁹ exercitū ingeniosi prudentis: et humilis auctoritatis: alioz q̄m̄oz auctoritates v3. auctoritatem hic uoco dictum. Cōtra. vel plus qz aspicere ad mortuos: vel viuos: et rōnem assigna. Respondetur supposito quid in p̄fētārum uocam⁹ certitudinē: puta qd̄ est convenientia in ea parte quā homines vnanimiter nō dicunt esse peccatum. nec petimus hic certitudinem mathematicā: sed moralem quam materia finit. sicut dicit phis. Est enim eruditū viri exauctus eatenus in vno quoz genere flagitare quatenus fert ipsius rei natura. Sic dico est dare aliquam latitudinem hominū vel rōnis: in q̄ standō si hie sit certitudo siue nō. declarā ex. octo in francia p̄cipit iudici facere aet si reliquat peccat. totū dicunt tenere relinquere. dictū est qz iudex cuiusq; parti applaudit seclusa certitudine nō peccat. tunc si sint octo pro vna pte et septem pro alia in scotia circa eandē materiā potest pro vtraque parte diffinire sine peccato qz adhuc non est de crementum de latitudine sufficere. o3 vtrē ad maximum multitudinem que nō sufficit ad reddēdū iudicē a peccato immunē. sit gratia exēpli vt quicq; hoc est quicq; non sufficit: sed plures q̄ quicq; sufficiunt. vel possum⁹ dare minimum numerū q̄ sufficit et finit sex: qz sufficit: et nō minores. sed ple

rūq; later pitos in phia et non min⁹ facile dare sententiam. qz de discrimine montis caucasi et tauri. vel causā qre nīl⁹ turget in cācro exite sole sic crebro in vsu est in aliis scabillib⁹ dare statum: vt patet de minimo naturali: et maximo qd̄ non licet in aliquibus vsus statum ipōit. vt populus in decē: nō citra. hoc p3 in aliis vt tutibus: vbi mediū non est indistinctibile. in temperāia: est quod latitudo fm̄ varias p̄p̄lectiones varia. vt de milione: et ludi magistro. ij. ethicorū. viij. ¶ Intra quā homo se tenens tempate agit. sic de iusticia cōmutata in contractibus et in p̄nia: aliqui prudentes dicunt a vlnā parui valere scuti: aliqui. xxxiij. d. aliq. xxxvj. dūmō homo tenet se in illa latitudine vedēdo fort. xxxiij. platonī scuto. ciceronē. xxxvj. contractus est licit⁹ et manet recta latitudo iusticie cōmutatiue i venditione et emptione. Similr pro a mortali. est aliq; pena respondens non adequata: quia illam raro dī nosceret confessor: vel nunq; puta inter dicere presbiteres pater n̄r et vigesies quater hoc est si presbiter iungat illi pro a. vigesies bis pater n̄r. deus acceptat: vel vigesies semel: vel vigesies ter. et ita deniq; in oibus latitudinibus virtutum sicuti martiri est mediū inter scillam: et carbūm. Quis in extremis viciōsis in infinitū fm̄ p̄ibagoricos et recte procedatur. Sic recte in proposito sentiendū est: qd̄ dari possunt vtrinq; ad consiliū vel p̄ceptiū: et iterum vel illa equalitas est in latitudine ad reddēdū hominē liberum: vt ad voluntatem iudicē et tūc eodē modo dicatur ac si esset equalitas: et illa latitudo cognoscenda venit fm̄ consiliū prudentiū: qz altam regulam habere nequis qua in diffinitione virtutis vtrius aristo. in. ij. ethicorū. vi. caplo eodem modo qm̄ certitudo est ex vna parte: o3 videre ad imaginationem an sit plus ponderanda qz duo homines: et due rationes: et vnus homo et vnus ratio fm̄ consilium sapientū: et fm̄ hoc est procedendū. Et q̄tūcūq; quispiam parū a latitudine signata deuiat: p̄peram agit: et peccat. sed fm̄ q̄ minus recedit a medio: tanto minus exorbitat si vnus homo ad instar vnus sibe plus comedat vltra latitudinem sue temperantie peccat. sed paruum est peccatum. sicut super additū est pusillum. ¶ Nec respiciendū est ad. v. cōclusionem questionis. vj. de temperantia martini de magistris: i qua dicit qd̄ non q̄libet excessus regule temperantie dāte facit intemperatum: sed o3 qd̄ excessus sit notabiliter sensibilis: hoc inq; non valet. si habeat omnes rectas circūstantias iam non excedit latitudinem temperantie et actus est bonus. si non habeat: act⁹ est malus. ¶ Introduceat aristo. in. ij. ad hoc. qd̄ nō qui libet recessus a medio viciū facit. aristo. hoc non habet. ij. ethicorū vltimo sic dicit nos eos qui deficiunt interdum laudamus: et mox dicitur esse infensos appellamus viriles. ¶ Immediate sequitur. verum: qui parum a peccato exorbitat: non carpitur siue ad exuperationem: siue ad defectionem se flectat. qui vero multum vituperatur et sequitur causā non enim later facile autem non est excipere

ratione quousq; et ad q̄tum a recto quispiā egressus carpendus. volens dicere non est facile reperire mediū. qd̄ duo expresse h3 aristoteles. iij. ethicozū quinto in fine. Et ce verba argtropoli. exuperationes autem defectiones qz vituperandas: atq; si parum distent a medio leuiter: si plus magi: si medium nimium vehemēter esse carpendas. Si considerasse aristotelem in his locis: nō ita cēssisset propter laudari: non sequitur quātū sit vitiosus. ¶ Est modus loquendi parisius in fine prandii dicere p̄sem familias: vel facientem consiliū prodigaliter processisse: et tamen ex illo sequitur. qz vitiose agit: tamen q̄tum ad reputationem hominum talis nō carpitur. Item difficile est prudentibus cognoscere que est latitudo: et per cōsequens quando homo non sensibilibiter recedit a medio nō carpitur. et hoc voluit aristoteles vt patet ex viciis qz sicut ratio suggerit illa cōclusio est falsa: et eodem mō dico in n̄ro casu: cui suffragatur illud horatiū. ¶ Est modus in rebus: sūt certi deniq; fines: duos vltra: citraq; nequit consistere rectum. per modum: medium: et fines extrema intelligit. ¶ Rursus o3 te dare punctū infra quod est non peccatum. et vltra qd̄ est peccatum et rationale: imo verū est quod illud mediū inter virtutē et vitiiū. et nō habet immediate a tergo: et a fronte peccatum. ¶ Difficile est dare latitudinem quot pauiores: quot plures oportet habere ad hoc qd̄ assentiamus: sed iterum debemus vti cōsilio prudentum: et maioris multitudinis: ad inueniendā istā latitudinem: qz fortiter viciōsis opinio nes contingit circa inuentionem eius sicut p̄ncipale negotiū. ¶ Sed contra istud arguitur: qz et il la solutione et p̄cessu sequitur qd̄ homo tenetur de necessitate salutis dare illud quod realiter est suum vni diuiti. consequens est inconueniens. qz. et probo qd̄ sequitur supposito qd̄ sempromi⁹ per p̄scriptionem vel vsucapionem acquirat aliquid. ¶ It illud est eius post tempus prescriptum a iure vt nunc supponitur. et si multi anguste cōscientie vel theologū illius opinionis: qz p̄scriptio non acquirit aliquid verum stultum dicunt et qd̄ de necessitate salutis tenetur restituere antiquo dño: iste sempromi⁹ tenetur restituere. et ita tenebitur dare suum diuiti. ¶ Respondetur. homines non sunt p̄cepti dare sua sine natura indagine. Sed qd̄ punctum rei cōsistit in hoc qd̄ homo tenetur relicta opinione vera quā non certitudinaliter cognoscit veram: conformari se falso in casu: propter prudentium consilium: qd̄ conceditur tenetur dare suum vbi hic casus emergeret. Ad confirmationem que tangit quos doctores o3 consulere. ¶ Respondetur: qd̄ non oportet qd̄ homo in partes remotas proficitur pro talibus agendis. In q̄libet patria sunt aliqui docti potentes de materia diffinire. Sed si casus fuerit tante arduitate non est procedendum vbi in multis ad maximum pontificem itur: et circa positiones subitiles ad vniuersitates famosas. quod tangitur de doctoribus viuis et mortuis. ¶ It qd̄ nō oportet pl⁹ credere mortuis nisi ab ecclesia approbatis: nec illa

lia omnibus vbi apparentie magne sunt in oppositum. et quē ad modum posteriores pontifices maximi restrinxerunt: et reuocarunt constitutiones priorum quia noue superueniētib⁹ mobis: opus erat nouis remediis: sic posteriores possunt consulere recte oppositum multorum: ad liberationes patrum. nam interdū intellet⁹ iuuenis est p̄p̄tator qz senis. le. gallus. ff. de libe. et postu. ¶ Rurūq; interdū scripserūt homines i solis palmarū: postea in libris arborum: postea in cera: demū in papiro: i pressio nouissime in diebus nostris a teutonibus inuenta: p3 ex aristotele de cio lib. problematū particula. xv. de pictoribus antiquis qui rudī mīnera plinierunt respectu posteriorū. per dixi i multis corripit facta a bedalo. gerson miratur quōd homines non credunt viuētibus sicut laruis cum tamen cōstat plerogq; superflites opera ita decora posse consistere sicut multi p̄decessores. ¶ Rursus si etas dat eis auctoritatem: tunc qui vita excessit am̄o p̄terit to maioris momenti erit qz h̄i extinctus. et rogo in qua propositione. tandem concludes pulchras conclusiones. Sed ponderet iudex: vel veritatem querens cōditiones vtrorū quos cōsultat: an timeat deum: vel sint inuoluti in cā quā querit: sed tunc nō sufficit vti reputatorū numero maior: sed consulat indifferentes et bonos. x. ethicorū. ij. in fine. prime rationis eudort aristoteli. dicit propter auctoritatem dicentis qz erat temperatus plus et creditur: qz ratio valeat. ¶ Illud idem probat p̄ auctoritatem solonis et anaxagore. x. ethicorū. vij. veritas tamen in his que in actionem veniūt ex operibus iudicatur et vita. ¶ Consule ambitiosum: et pluralē iam actū: vel anhelantem: anliceat tenere duo vel tria beneficia. et cum sana conscientia. ¶ Finaliter a bibis v̄ de? est. ¶ Quinto arguitur. mulier habens discretam et prudentem conscientiam qz vir eius ē in aliquo gradu constantitatis probolito: potest debitum reddere: vt p3 de sententia excoicationis inquisitio n̄. ergo habens rationes oppositas in equilibriū nou tenetur partem securiorem eligere. Argumentum potest ducti de secundis nuptiis. dñs. ¶ Respondetur argumentum non infirmat propositum. Ibi dñs innocentiū tertius dicit. qz si conscientia fuerit leuis et temeraria debet deponere: si fuerit discreta: et p̄ habitabilis: esto qz in equilibriū vtrinq; videtur esse peccatum non reddere pro loco et tempore: vlt esse peccati et propterea quousq; fuerit certiora vtriusque potest reddere: licet non ex parte. Sed contra illud arguitur. quando vtrinq; rationes sunt equales et ex vtraq; parte videtur esse peccatum. quis potest sine peccato hanc partem capere. vel illa ergo ipsa potest non reddere debitum cuius oppositum p̄cepti romanus pontifex. ¶ Respondetur. non est certum qz precipiat reddere. ita satis quadrat quando cōsulerit: sed quicquid sit fauore matrimonii veri vel putati: potest debiti reddere. et argumentum est pro me. ¶ Ipsa non potest petere debitum. esto qz sint tot rationes i oppositis: qz ille est verus cōiunx postq̄ illa pars est securior: non petere debitum.

Quito arguitur cōtra scrtas cōclusionē

Arguitur **U**ltimo arguitur. nulle sunt opinioniones con-
trarie ergo questio pro illa parte fallum presuppo-
nit. Assumptum in p3. q3 si alique maxime essent opi-
niones platonis et Aristotelis. sed ille non sūt con-
trarie. Iohannes picus intendebat illas opinioniones
redigere in unum vtp3 in prologo sue apologie.
Respon detur considerans casum istius argumētū
qđ non est huius negotio impertinentis: satis apud me
ipm in iratus sum pro parte negatiua. erat hec ra-
tio quā pēstitauit et adhuc magnipendo q aristo-
tela de curis in geniosus et vt apparet licet in tene-
bris gentilitatis incidens bonis moribus predictis
fm hoc q natura suadebat mirabile est q ipse pla-
tonis auditor tot amos non intellexit pceptozis
modum dicendū: etiam q̄lūcūq; numeroz nube
erat inuolutus. et si intellexerit quomō eum impu-
gnaret ad longū. cū solo nomine differrent. Item
scđo et tertio politoz aristo. contra socratem et
platonem tenet q vices non debet esse cōmunes
nec omnia cōmūia. Alii oppositum tenuerunt et
clarum est ex thimo platonis. non video ego quo
modo aliquis potest facere has opinioniones conue-
nire in unum. non sufficit dicere q iohannes picus
voluit vtriusq; opinionem defendere more goz-
gie leontinis quālibet opinionem tutantis dūmodo
famam aucupari posset. hoc non est facere eos con-
uenire in unum qđ tenet iohannes picus intende-
bat. In oppositum erat ratio nostra. secula 2 nobi-
les de corauit iohannes picus q̄ q̄ in vna facultate
doctorem respire in aggregato scientie nobilitate
parente/etate/et mox grauitate et similem inuen-
ientes neminem. testes sunt qui tempore meo ver-
sati sunt cum viro p̄siti/et postea in italia. Insuper
ne illud credatur iare et non solius iohannis picus tes-
timonio fidem demus. id simplicius grecus pro-
misit reducere ad concordiam. Et iohannes gram-
maticus eos non discordare opinatur/ boetius id
idem inter latinos facere intendebat. Et beatus
aug. in achademis dicit. multi alii conati sunt il-
lud efficere. quicquid sit placet mihi ratio q reali-
ter plato et aristo. contradixerunt sibi in opinio-
nibus et non solum ad nomen luctati sunt. Nec est
possibile eoz sententias in unum reducere. quāda-
modū nō est possibile facere quadrare i vni aristo.
cum antiquis/quis faciet cum thalete ferme sub-
merito pōit/ aristotelem quadrare/ cum heracle-
to. Nam pene combustū cum democrito athomis
stipato conuenire? bene volo q in multis id fecisset
sicut pleriq; vsum est de vniuersalibus. sed hoc ē
bene verum aristoteles valde obscure veterū opi-
niones recitat auctozitas beati aug. ad partem ne-
gatiuam post oppositum est pro me. dicit. multi
subtiles id tentarunt/ sed repererunt illud impossi-
bilis q̄ quadrare circulum/ vel facere mare ru-
bum mediterraneum intrare cum regibus egipti
a cepto desistentibus. quōd dico p3 a signo cū ru-
moz vagabatur diu per italam inter doctos/ qm
illo labore insudaret nulla fragmenta venerant ad
posteros: cum tamen docti omnes hoc postulabāt

et sicut arthurum bassani desiderabant. p3i qua-
dam epistola baptiste manuant ad dñm iohannem
franciscum picum: in qua dicitur in laude ioha-
nis picus ponit sic. In picus iohannes: celos leuanta
deum q; doctus aduicium eius sanctificatus obit.
Non me fugit q multi artice ipm xerūt. q ad au-
capandā gloriā aristo et platonis cōtradixit in-
terdum. pterea nō nunq; ad nomen aliquid su-
perflue scripsit ea que sufficienter tacta erant a pla-
tone. vt dicit albebalzar recitante commentatore. x.
et ibi corz vltimo cōmento. Et illud roborari potest
per ablationem libroz theodocte discipuli/ cui as-
sentire videtur beatus aug. viij. de trinitate. color
est in oppositum cum platonem et socratem inter
heos enumerat i problematibus partē. xxx.
Sed existimo iohannē picum motum ad locū ten-
tandum ppter multos qui de hoc ante scitū sunt
existimantem illud fieri posse tandē cū tota hoc pe-
teret italia. hoc difficultis reperit q̄ ruidibus (quo
ad caperent) detegere motus planetarum in cecen-
tricit/ et epicyclis. in illi in hoc peregit. Taceo quid
dicit dñs iohannes franciscus in prologo quod in-
tendebat de conuenientia scoti/ et thome aueroz
et aucten. in aliquibus hoc poterat. sed non i om-
nibus: quod forte poterat inter platonem/ et aristo-
telem. si quoz bonus dormitat homerus: in aliqui-
bus aristoteles poterat non sane capere platonem
In omnibus bene dicere: et in nullis aberrare: po-
tius est diuinum q̄ humanum. In dño platonē ar-
stoteles cum peruicacia resister: non est incredi-
bile. sapiēbus cupido glie difficile cluitur. quod
scite in entello. v. eneidis notauit maro inquitus:
hic victor superans animis. taurisq; superbus:
Hate dea: vos q̄ hec inquit: cognoscite teuri. Et
michi quo fuerit inuenit in corpore vires. id idē
platonē aliqui impingūt/ contra xenophontem.

Quarta sententiarum Iohannis Valozis disti-
ctionis prime. Questio prima.

Utrum creatura potest creare. **C**apitulum
lutione questionis est notandum q creare
vel creatura capitur multis modis/ equi-
ce. hoc patet per regulam inueniendi equiuocatio-
nis. Vult affirmatiue concedendum de creare/ et
multe negatiue: et ratio est in concedendo et repu-
gnantia non possunt esse vera/ que euadit non pos-
sunt nisi per equiuocationem. dicitur. ante ponisset
istum doctum creauit. Similiter parisius dicitur.
Intrantes rectorem creant. Intrantes sum crea-
ture (et quales hinc nouit) Ex istis conse quens ē
creatura potest creare. Rursus hec negatiua con-
ceditur coiter a theologis. Creatura non potest
creare. nec stant in hoc q scđa est indefinita/ In mo-
loco vltis accipiunt. Lōis modus loquendi sufficit
pro affirmatiua: et theologo coiter scribentes pro
parte negatiua. Sic poete et grāmatici/ et ceteroz
scientiaz professores suas equiuocationes osten-
dunt. **C**reatura capitur multis modis. Primo

notabile

modo idē est q. pmouere vel eleuare: sic canoni-
ste vniū. Scđo modo idē ē q. pducere. sic capit
commentator tertio de ala. Intellectus creat intel-
lectionē. i. pducit. Ille acceptioes non sunt ad. pposi-
tum. Si petas quare illas acceptioes dedi cū nō
sint ad. ppositū. R̄ dicitur. sunt ad. ppositū doctri-
ne h3 nō ad. ppositū q̄stionis: q̄ sic nō capimus ter-
minū in processu q̄stionis. **C** Tertio acceptioib⁹ se-
clusis creatura vel creare est res in. pposito q. pdu-
citur ab agente qđ passum nō presupponit. Et tot
modis capit amichillare: q̄ quot modis h3 vnum
oppositoz tot modis h3 reliquum/ qm in omni acce-
ptione aduersarij regulā topicam/ 2 quinti ethico
rum pmo. **C** Ex isto sequit q eadē res numero ge-
nerat/ et creatur respectu diuersarū causarū. forma
equi gñatur ab equo 2 creatā deo. hoc p3: q̄ equus
suppositū in fluxum materie deus aut nō suppo-
nit. Nec hoc est matius incūeniens q̄ q eadē res
naturaliter generetur ab vno agente 2 libere ab alio
quāmodū de volūtioe ptingit q̄ naturaliter pduci-
tur a cognitiue et libere a volūtate. **C** Et si argu-
as forma equi est creatura respectu dei. q̄ est crea-
tura. 2 vltra sequit q non est creatura ab equo. q̄ est
non creatura. et sic eadem res esset creatura et nō
creatura copulatiue. **C** R̄ dicitur q scđa consequē-
tia est nulla: q̄ ar a parte in modo ad suū totū cum
dictione infinitate. Ita intellectus natura gca fides spes
angeli materia hūa characteres sacramentoz sunt
creatura ab eiq̄ causa scđa inuene: q̄ solus de⁹ con-
currit ad illarū remz pductionem. Et h3 pducant
in subiecto nō tñ ex subiecto hoc est nec materia ho-
minis nec bois aīa ad illā currunt in gne cause ma-
terialis: sicut est de forma equi. Istō modo pauce
res creat. nec omnis res est creator vel creatura h
modo. An homo creata deo ponendo vna aīa in-
tellectiua in eo hoc mō capiēdo creare? d̄ q̄ sic il-
lud sufficere videt q materia interdum creabat: et
nunc aīa creat. se cus est de forma equi respectu al-
terius: h3 pma aīa equi creatur a deo. q̄ creatura po-
test creare independēt nunq; erat difficultas inter
theologos. nō pōt esse creatura qn depēdeat a deo
de. pposita q̄stione multe sunt opinioniones. Aucten-
na dicebat creaturā posse creare: vt p3 de cathena
aurea nono sue metha. Theologi multi partem
negatiua tenent: et isti inter se vlgadant aliquib⁹
dicentibus q deus potest potentia creādi imp̄ri
creare: h3 creatura hoc non h3 ex se. Ibi⁹ opinio
nis vltis est esse Magister s̄iaz. d. v. bul⁹ quarti.
Alii tenent q nec principaliter nec instrumentaliter
pōt creare. Doctor subtilis in principio quarti impu-
gnat sanctū thomā henricū 2 egidium. eozum ratio-
nes insufficientes ostendit. p̄ ostēca variis argu-
mentis specialibus et non communibus concludē
re p̄nitur nullas creaturas posse creare. De an-
gellis capit tres probationes ex quibus concludit
contra aucteniam q angelus non potest creare an-
gelum. p̄ pma est. nullū accidens requirit ad cau-
sam substantiam. Scđa. intellectio angeli ab
eo distinguitur. Tertia. ad quodcumq; producē-

dum extra requiritur intellectio et voluntas. diffi-
cile pat̄ am probare valet/ potest dici q accidens
partialiter producit substantiam. nec est inconueni-
ens q causa partialis equiuoca sit minus perfecta
suo effectu: vt obiectum qđ est accidens compositū
respectu natiue. Secunda propositio scđa fide
probari non potest: defendi potest cum permaacta
naturaliter: intellectio angeli est angelus: quem
admodum motus est mobile. Nec p3: ab eis. ppte
rea q semper angelus intelligit: quādamodū in mo-
bile non semper mouetur. Secunda tamen est ra-
tionabilis in lumine naturali et scđa in fide. Ter-
tia. ppositio difficultis potest probari. malus ange-
lus naturaliter producit suam noticiam/ siue velit
siue nolit. Dicitur ab aduersario hoc est perfectiois
producere suam simile. vbi nec est apparentia ra-
tionis in oppositum vel experientia. Ignis produ-
cit ignem. bos bouem. homo generat hominem. se-
clusa fide dicitur angelum/ angelū producere. pos-
se: postq̄ nulla videtur contradictio sequi/ plusq̄
ignis ignem producit. et quia angelus nō informat
naturaliter angelus creat. Additur vbi non ē appa-
rentia rationis in oppositum vel experientia. deus
naturaliter non potest producere alium deum: qz
xij. methaphisice. p̄dualitas principii mala. vnius
est mundus. ergo est vnius mundi p̄ncips. Dicit
exp̄ctia. mula vti videm⁹ nec producit mulā/ nec
albedo albedinem/ nec anguilla anguillā/ putat ali-
quis: sed calor producit calorem. **C** Sed ad illā que
stionem arguit oham in. ij. sic. p̄ncipium natura
le equaliter se habens ad plura eiusdem rōnis vel
producit omnia vel nichil. scđi si creatura potest crea-
re aliqđ idiuuidū: qua ratioe vniū: est infinita ex quo
est agens naturale eq̄liter respiciēs oīa. q̄ de facto
crearet infinita idiuuidū qđ est falsus. Et eodē mō
arguit de cā libera: qz volūtas pōt velle infinita. q̄
si esset libera potest velle infinita. Et si dicas nō po-
test velle infinita singulari: potest velle vnum vnū
uersale quod respicit infinita vel nullum. hac pro-
batione vitur de alio in quarto post oham. S3
modus arguendi nullus est. concludit illud argu-
mentum fallum sicut et verum. p̄bat equaliter
q ignis pducit infinitos ignes i materia: loquor
de totalibus formis. Latio suā maiorē. p̄ncipium
naturale eq̄liter h̄ns. 2c. Si dicas agēs naturale ve-
terminatur a cā pma: alioqui non potes dare ratio-
nem q̄r illum vniūformiter forte frangit i vna pte
2 non in alia. nec q̄r coitripit vnum grad⁹ i remi-
sione forme ante aliū. Eodez mō tibi dicitur hic.
Si dicas ē determinatio a causis superioribus et
inferioribus q vniū agens potest producere eundē
effectum numero: cum semper redeunt oēs cause
eadem numero: vt opinatus est plato. variatis cau-
sis sed aliquibus positis generabitur similis effe-
ctus in specie numero distinctus. Eodem modo ti-
bi dicit de forma corporalī. **C** Arguitur sic. si for-
ma potest producere formā extra subiectū: produ-
ceret aliqđ perfectius se: quia forma absoluta a
subiecto est perfectius forma informate. **C** Item

Ergo iohannes picus
non fecit di-
cendum

forma non potest producere materiam. hoc patet. quia dependet a materia: ergo non potest producere materiam. Consequenter tenet: quia repugnantia videtur qd dependeat per se ab aliquo eiusdem rationis cum termino ad quem productionis. Ad primum respondetur qd non concludit in sacramento eucharistie: tenedo qd qstias est res qsta. albedo est extra subiectu: et in no est perfectio alia albedi ne in niue. Item non quodlibet non informans est perfectus informante ex natura rei. celum non informat: tamen minus perfectum est anima intellectiva. Simile contingit de materia que non informat. Ad aliud dicitur qd non concludit. adversarius negaret ans. diceret qd forma non dependet a materia. et illo concesso negaret consequentiam: forma ignis dependet naturaliter a calore et calorem producit eiusdem speciei cum calore a quo dependet. Ad istis tamen non obstantibus teneo partem negativam questionis: propter auctoritates et communem opinionem doctoru: quia gratis abeundum non arbitror. Unde beatus agu. xij. de civitate dei capite quarto. similiter tenet parte negativam qd angelus non sunt creatores contra platonem qui tenuit illud qd Zoroaster tenet nono sue metha: et expressius illud tangit. iij. de trini. capite. ix. ubi loquitur de demonu productione subita circa ranas et muscas scz innumeras muscas non poterant facere quia non permittebatur. Probatur illud per dictum magoru. exodi. viij. dicitur dei est hic. non curo de expositione nicolai de lyra. Ibi dicitur probat sic dicitur de esse ibidem: quia quicquid potest in maius / potest in minus. illa est distinguenda vel est sensus. quicquid potest producere diffusius / potest producere facilius et hoc est verum. et hoc nichil concludit contra hebreos qui dicitur qd creatura non potest producere animal minus grano ordet: quod forte diffusius est producere parvum qd magnum. Alius sensus est. quicquid producere potest corpus magnum potest parvum producere. et hoc est falsum. elephas potest producere elephantem z no hominem vel pigmeum. et sic probatio sua nichil facit: quia arguendo contra eos capiendos maiorem in primo sensu minor esset petiozla principij: quia facilius est producere parvum animal. cuius oppositum dicerent. Et ista non nego qui irrationabiliter exponunt. qd demon relicto: sue nature potest applicare actua passivus in generatione parvorum et magnorum: quod patet ex auctoritate beati augustini prenotata. Item dicit iohannes damascenus scdo libro de orthodoxa fide / capitulo. iij. qui cumq; autem dicunt angelos condito res esse cuiuscunq; substantie ipsi os diaboli sunt. Ratione etiam arguitur sic ad p. nem. Si esset vacuum inter ignem et lignum: ignis non calefaceret illud lignum qstacumq; sit modica distantia: et hoc quia calor non est sine subiecto. qd si essent multe hostie lumen replentes inter ignem et lignu ignis non produceret calorem in lignu. Consequenter tenet: quia utrobq; nichil suscipit calorem. et hoc tenedo qd qstias non est subiectu qualitates sicut mul-

torum scola non insulise tenet. ergo nil producere extra subiectum potest. ergo ignis non potest creare. sed illa probatio non videtur conclusiva in creatis. Sed contra conclusiones arguit qd creatura potest creare. hostia calefacta producit calorem in hostiam non calidam: et ignis annichillat frigus in hostia consecrata. et non est dicendum qd deus illa facit: cum videmus qd per approximationem illarum causarum illud contingit. Non alias probatur aristoteles de generatione qd sol in obliquo circulo est causa generationis et corruptionis. Nec sunt multiplicanda miracula postq; ratio nature sufficit. Et confirmatur philosophi negarunt qd idem potest moveri motibus contrariis / et negamus coiter. Sed dato isto supernaturaliter qd idem sit in duobus locis: simul et semel potest ascendere et descendere. vt patet de anima in duobus manibus. Nec valet dicere de per accidens sicut grego. xvij. distin. primi dicit et burleus in tractatu suo de intentione: quod si esset in duobus locis de separata idem contingit ergo dato qd forma substantialis vel accidentalis sit extra subiectum debemus tenere qd inter ipsam et sibi contraria sit actio et passio: et cum contrarie tas et actio a forma producit et materia nichil agit. Ad primum nego qd aliqua creatura potest producere calorem in hostia consecrata: quia ille calor est extra subiectum non ponedo qstiam distinguenda substantia qd est susceptiva qualitate. Et ista est instans qd ignis potest corrumpere frigus in hostia frigida. quia tunc annichillaret. sed deus hoc facit ad presentiam cause secunde ne evacuetur meritum fidei. et sic pono regulam talem. Ad applicationem causarum secundarum in sacramento eucharistie. semper deus facit illud quod apparet esse per causas secundas ac si essent panis et vinum. Solutio argumenti sequentis est probatio regule. et nego qd sit idem de sole in obliquo circulo. quia sol ex natura rei germinare facit quando conuoluitur. scilicet: scilicet: hic ratio discriminis patebit per sequentia Ad aliud puta non alias probatur aristoteles. zc. qd omnia sic possent saluari bene quide est. sed hoc est falsum. videmus si hostia diu conseruetur gerantur vermes et oportet qd deus producat nouam materiam / vel materiam panis que prius erat: ac si realiter panis semper existeret. et opinor qd comedens hostias consecratas ita diu viueret sicut comedens hostias non consecratas. et per rem gestam in sacramento eucha. declarabit. hostia consecrata ita cito viscedit sicut non consecrata. z. xmes ex accedente eon non pnt: esto qd de argestina. d. xij. tenet qd sic. qd indubie implicat. nec accedente nutrire pnt bndictus deus in scda hec facit ad meritum fidei. et ista est probatio regule: postq; in aliqbus facta videt videndum in aliis. Sed illud as. ponatur hostia frigida. voco hostia frigidam cui coexistit frigiditas. z. applice ignis. naturalr pte ignis no potest corrumpere frigus in hostia. qd illud frigus ppetuabit: si deus illud no annichillet. Ad b ridet qd dededo illati: ex quo est conclusio sequens. nec ex b sequitur qd frigus e maiore

Ad primo ad coluere pponitua

Confirmatio primi argumenti.

Confirmatio argumenti nunciat

comj.

Confirmatio ad prima instanti argumenti.

resistente extra subiectum qm in subiecto. sed solus hoc prouenit quia natura non potest aliquid destrere nisi esset subiectum. Sexte dices hostia consecrata citius putrefcit in loco immundo / qm in loco mundo. et hoc nisi propter actione corporis circumstantia. igitur. Et respondetur. corpus circumstantia nichil facit ad illam corruptionem. sed deus sic facit ac si cause secunde agerent propter meritum fidei et alias causas quas ipse nouit. Illud colorat nostram regulam. quando alique cause secunde citius corrumpet qd alie. etiam ad alteratione totalem specierum / corpus christi desinit esse sub illis speciebus. Ad confirmationem concesso aite negat consequentia et ratio diuersitatis est. quia ex primo nichil sequitur repugnans dictis sanctozum ex secundo vero sic vt ostensum est. Secundo contra conclusionem arguitur creatura corrumpit alia vt puta forma: sic qd nichil eius manet. ergo annichillat. tenet pna: quia annichillare nichil aliud imponere videtur nisi quod nunc est ens / desinit scdm se et quodlibet sui. et eodem modo de creati deducere possumus. vt de forma que de nouo producit. Et confirmatur. capiat lumen productum a sole in hoc aere. corrumpat deus in hoc instanti aere: adhuc sol conseruabit lumen lumen: quia no deest lumen per vltimum lumen esse. sed per primum no esse. ergo conseruabit lumen sine subiecto et cofer uare est causare. ergo causat lumen sine subiecto. ergo creat. Ad secundum respondet concedendo ad secudu antecedes. sed nego pnam. annichillare vt doctor argumen. res vtuntur connotat qd non requiritur materia (loquendum est vt plures (sco de celo) ad hoc qd corrumpatur. modo licet ignis forma stupe scdm se z quodlibet sui corrumpit. sed qd agit in materiam / et extra eam agere non potest no dicit annichillare. et eode modo dicitur de create. etiam oportet qd nichil succedat loco forme corrupte. Sed contra hoc arguitur. ponatur minimum naturale stupe prope ignem (supposita illa opinione) corrumpatur ista forma in instanti. ponatur qd deus in eode instanti annichillet materia. tunc ignis annichillat formam illam parua stupe. Ad hoc respondetur. si deus in i^o instanti destruat materiam stupe forma ignis no agit in illam formam. imo si forma stupe esset in igne perpetuo: non corrumpetur ab igne. alioquin esset annichillatio. Ad confirmationes et casu admissio dicitur qd si aer corrumpatur in aliquo instanti dato. cum accidens non potest esse sine subiecto. naturaliter sol non conseruat amplius illud lumen. Et tunc ita esset qd per breue tempus conseruaret non tamen potest producere tale lumen de nouo. sed cum conseruare ad essentia reducitur: plus placet primum. Illud argumentu non probat qd creatura potest creare. sed illud foet propterea (si parentia haberet) qd naturaliter non desinit per vltimum instans sui esse. Sexte aristoteles diceret illud accidens non posse esse sine subiecto per vnu instans. qui quid sit argumentu non est ad propozitum directe quia corrumpatur solz petatur qd diu du-

rabat illud lumen / posito qd hoc instans in quo sumus sit vltimu instans esse solis / et habebitur eade difficultas sicut supra. Nec opinetur materia aliaz casualitate vturpare in pntiarum / nisi esse passum. potest esse argumentu. verba quozum actus soli deo competit dicuntur accepta conditione et desincludunt vt conuertat / rozat / grandinat / pulnat / creat non est huius materiei: igitur: sed illud non e magis momenti. Tertio arguitur. Aliqua creatura potest producere materia. ergo potest creare. Consequenter tenet. qd materia non presuppouit materiam ad hoc qd producat: quia sic processus erit infinitum. Antecedes patz. Creatura producit formam. ergo materiam potest. tenet pna. quia forma est materia perfectior. Et confirmatur. ois effectus non adequans sibi sua causam potest a causa minor produci. sed nulla creatura adequat sibi actiuitatem dei: quia quacuq; data potest maiorz producere. ergo creatura potest creari ab aliquo citra deum. et quodlibet est creatura. igitur. Ad tertium dicit negado ans. z ad probatione negatur consequentia. equus potest producere equum et no muicam: et tamen equus est perfectior. videmus materiam manere sub vtroq; termino transmutationis naturalis: et nulla creatura eam corrumpit vel generat. corrupto ligno manet cineres. nec aliqua creatura potest aliter facere. Ad confirmationem nego maiore. noticia productu ab vna causa (si licet anima intellectiva que talem effectum exuperat nec est adequatior nec similis productu potest ab aliqua inferiori. Quarto arguitur. creatura potest producere gratia. ergo creare. tenet pna. quia gratia est qualitas inuisa. Antecedens patet. Ad meritioris est causa gratie. Item de meritum destruit gratiam. ergo annichillat. Ad quartum distinguo de gratia vel gratiam inuisa que est gratia gratum faciens et sic negatur. vel amorem acquisitum que est gratia vel charitas acquisita vel seruos charitatis: et sic concedo. et hoc semper est in materia quia materia capitur vt tantum valet sicut passum quo fit in infinitum est diffusius producere fidem inuisam qd acquisitam. Unde iste terminus materia quadrifariam accipitur. In omno pro altera parte compellit. sic lolet capto scdo phisicozum Interdum quilibet res extensa vocatur materia vel res materialis. In omnibus materia capitur p i^o circa quod aliquid versat pro materia circa qua et sic capitur in phisicis moralis communiter vt pecunia est materia liberalitatis et itain aliis virtutibus. Iste tribus modis non capitur hic. Quarto modo capitur pro passio: et finit nostra theozica terminu vsurpamus. z. qm ans probat in sensu neco qd actus meritorius est ca grē dilingo vel causa efficiens. pprie dicta e sic nego. vel ca sine qua non ex pacto diuino concedo. deus pepigit nobiscum ex sua immensa bonitate quando facimus quod i nobis est conferre nobis gratiam. Eodem modo negatur qd demeritum corrumpit effectum gratiam. I^o solu demeritote. hoc e de qd demeritum mortalr

Confirmatio ad primo ad coluere pponitua

Confirmatio argumenti tertii

Confirmatio ad tertium argumenti. conclusio respouit

Confirmatio ad firma. tunc argumenti.

quarto ad eade conclusiones.

Confirmatio ad quartu

negato

amichillat nostras gratia scdm illd ezechie .xviii. Quinto arguitur. Homo potest producere animam intellectiuam. ergo create. etc.

Confirmat confirmatur. capio aigne qui corruptit b forinas que erati materia. Arguitur sic. a ignis rursus potest producere aliqua formam in c materia. etc.

Ad confirmationem respondetur in de resurrectione inferius. Concedendum est tamen q effectus creaturæ potest esse de nichilo. sed impossibile est esse...

lis forma. Circa hanc questionem anteq ad eam respondeatur: veniunt aliqui termini declarandi. Primo qd diffinitio. etc. postea quid sacramentum. Unde doctores cõter bic determinat de diffinitio...

quam logicus negaret: quia simpliciter oppositum consequentis stat qd ante. Nichil est magis ridiculum in theologia qm in illis labuistis figere pedem. Aliqui falso tenent conditiones diffinitionu methaphisicarum debere quadrare cum his que a consuetudine vel voluntate dependunt.

Primo diffinitio sacramenti.

Responso ad argumtu primo.

inter titu et bertam et putatu matrimonium ex igno ratione inuisibile inter sempioniu et tebergã eris tentes in quarto gradu consanguinitatis: quo ad actum exteriorẽ vnus suscipit sacramentum non alit. Contra dicitur sempioniu non conferri gratia matrimonialis. etc.

Inuisibile

Secdo ad diffinitio sacramenti.

Confirmatio secundi argumeti.

Tertio ad diffinitio sacramenti.

Responso ad tertiu argumtu.

quarto ad diffinitio sacramenti.

Responso ad quartu.

ita. Reliquo illam clausula quas ponit magister vt eius imaginem gerat et causa existat. vltima p... cula aliquos existimare fecit vt ex subiecta materia elucet qd sacramenta causalitatem aliquam habent ad caracterē et ad ornatum: nucleata est sufficienter diffinitio ex dictis. quo fit hec non est diffinitio sacramenti vt in proposito capitur. Sacramentum est alicuius rei sacre signum. ps. hoc conuenit imagini crucifixi. nec columba que apparuit in baptismo est sacramētū. ¶ Distinctio. pme. q. tertia.

nota. pti.

¶ Meritur vtz sacramenta vclue legis causalitatem aliquam habeant respectu caracteris vel ornatus in anima. ¶ Pro solutione questionis notabile pntem esse positionem Doctores antiquitate alexandri de hales teneuerunt sacramenta nullam actiuitatem habere. sed esse causas sine quibus non. Alexander de hales in suis. parte questione octaua. membro tertio articulo quinto que sequitur beatus thomas et eius scholares tenent sacramenta habere causalitatem proprie dicta. ¶ Pro intelligentia illius positionis notabile. duo sunt effectus sacramenti. vnus est caracter in tribus sacramentis in prefluxu vel ornatus in quattuor aliis in prefluxu alius est gratis respectu caracteris vel ornatus. sacramenta causalitatem proprie dictam hnt et nō respectu gfe. ¶ Locoz po^o instrumentū dū in oues a principali agente recipit ab eo xru tē aliquā p aquā p ducit aliqd vltra illd qd fm suā naturā p duceret: illud est qñqz forma vltima. quā docz aliqd dispositio pntia. declaratur exēplariter caloz ex natura sua producat calozem. sed pro quanto est instrumentum forme substantialis concurrat ad productionem forme substantialis. virtus in semine non attingit productionem forme substantialis anime rationalis. sed dispositiones suā. modo sacramenta sunt instrumenta dei: et recipiūt ab eo quendam influxum per quem agunt vltra actionem eius naturalem. aqua in baptismo madefacit. et mundat ex propria natura et per influxum inherētem aque concurrat ad productionem caracteris in anima baptizati. scdm illud beati augustinus omel. lxxx. super iohannem. Que est ista virtus aque que

Arguitur corpus tangit et cor abluit. ¶ Contra istam positionem argumentoz. vel iste influxus sacramēto in ra non habentis est accidens corporeum vel incorporeum. beant cau si scdm non apparet q potest inherere subiecto taliter corporeo. Si pimum non apparet quomodo pē dictam agit in animā caracterem. et est contra beati augustinus. qd nō admittit bene intelligentes. nec multitenē te illam positionem. ¶ Rursus vel iste influxus est firma inheret verbis et si accidens est accidens. cōtra tio pmi ar aristote. i vltima proprietate substantie. maxime p argumenti. ptiū est substantia cum sit vna et eadem numero q sit susceptiva contrarioz. Si inheret verbis et aque in baptismo hoc videtur extraneum q vnum accidens inheret duobus subiectis specie distin-

ctis. non facientibus aliquid vnum. et queritur an inheret toti aque maris sicut hego: postiq qd baptizatur in mari: et cui libet sibi habere illius oronis ego te baptizo vel vltime sillabe si nouissime sillabe/ alie ministro: cum est necessariū ad collationē sacramenti in pntia in ministro et verbis. In sacramento eucharistie verba causat ornatum in anima. ecce quomō datur via euadendi et facillius est eis de secta realiū abire sine inuenientibus reputato q nominalibus pro me multa que dicebam soluendo puto commenta nec opinio qritate discretam distinguat a rebus numeratis nec pono secundas intentiones distinctas a terminis/ nec relationes distinctas a fundamentis. ¶ Propterea teneo antiquam opinionem cum aliis neotricis. nec hoc est contradicere sanctis. doctor seraphicus vtrāqz positionē resistans declinat in hanc q sacramenta noue legis nullam causalitatem habent respectu caracteris/ vel ornatus dicite aut fauere pietati fidei et qdrate rationi. sunt cause. sicut denarius plumbeus respectu elemosine regis vel panis habedi qñ panis fracta pecunia emitur venditor dat signum plumbeum pro habendo alio pane. vt qui illud signū affert habebit panes sic de elemosinario regis. sic ex pacto diuino qui capit sacramenta habebit gratiā a deo creatam nisi sit obex. et deus etiam characteres in sacramentis inheretabilibus creat. Qui suffragatur illud beati bernardi in sermone de cena dñi dicens. sicut canonici inuestitur per librum/ ab bas per baculum/ epus per baculum et annulū/ sic diuerse gratie diuerfis sunt tradite sacramentis. ¶ Non pono tales ornatus. virtutes et earum actus animam ornant. nec per causalitatem sacramenta noue legis a sacramentis veteris distinguunt. sed p malozem gratiam et apertionem sanue et sic baptismus est solum causa sine qua non characteris et gratie. et ita in aliis sacramentis. ¶ Rationes alioz nichil momenti habent. Instrumentū dū mouetur ab agente vt securis nichil in se recipit per motum localem. nullā virtus recipitur in mobili. vt dicitur octauo phisicorum. Melius si dicere q motus localis non distinguat a mobili quod mouetur. cuz est corpus durum pellit minutatim aliud corpus ab eodem loco: cum nō possunt in simul manere. re silentia corporis duri est maior in magna parte qz parua. ¶ Propterea difficiliter est magna expellere. quodlibet corpus qñ pot resistit sue corruptio ni et diuisioni. ¶ Propterea clausus per violentiā intrans asserem difficulter potest euelli ob latera hō sibi diuisioni resistentia. vbi res non potest continuari resistit diuisioni non alias frutez impossitū quo impedit ne cibus rarefactus currat i ignē cum continuatur fructi: Successu temporis securi vel terra quercum diuidit amirū ferreus assidue consumitur annullus vsu/ et gutta cadens i sillicidio partem lapidis auferit scdm illud. Scuta cauat lapidem non visid fere cadendo. Rec ē dāda aliqua virtus securi vel ferre inherens nec aliō accidens tpe motus q ante motum extendendo

¶ Rno ad p mū argu.

¶ Respositio ad pmi ar

¶ Argumentū

¶ Ad iij. cōtra

¶ Argumentū

Instrumentū def. vel verbum causat ornatum in anima proferentis in confirmatione/ ordine et extrema vnctione/ virtus inheret verbo et materie. p quam illa instrumentū cōferuntur. et vt apparet melius ipsi ministro: cum est necessariū ad collationē sacramenti in pntia in ministro et verbis. In sacramento eucharistie verba causat ornatum in anima. ecce quomō datur via euadendi et facillius est eis de secta realiū abire sine inuenientibus reputato q nominalibus pro me multa que dicebam soluendo puto commenta nec opinio qritate discretam distinguat a rebus numeratis nec pono secundas intentiones distinctas a terminis/ nec relationes distinctas a fundamentis. ¶ Propterea teneo antiquam opinionem cum aliis neotricis. nec hoc est contradicere sanctis. doctor seraphicus vtrāqz positionē resistans declinat in hanc q sacramenta noue legis nullam causalitatem habent respectu caracteris/ vel ornatus dicite aut fauere pietati fidei et qdrate rationi. sunt cause. sicut denarius plumbeus respectu elemosine regis vel panis habedi qñ panis fracta pecunia emitur venditor dat signum plumbeum pro habendo alio pane. vt qui illud signū affert habebit panes sic de elemosinario regis. sic ex pacto diuino qui capit sacramenta habebit gratiā a deo creatam nisi sit obex. et deus etiam characteres in sacramentis inheretabilibus creat. Qui suffragatur illud beati bernardi in sermone de cena dñi dicens. sicut canonici inuestitur per librum/ ab bas per baculum/ epus per baculum et annulū/ sic diuerse gratie diuerfis sunt tradite sacramentis. ¶ Non pono tales ornatus. virtutes et earum actus animam ornant. nec per causalitatem sacramenta noue legis a sacramentis veteris distinguunt. sed p malozem gratiam et apertionem sanue et sic baptismus est solum causa sine qua non characteris et gratie. et ita in aliis sacramentis. ¶ Rationes alioz nichil momenti habent. Instrumentū dū mouetur ab agente vt securis nichil in se recipit per motum localem. nullā virtus recipitur in mobili. vt dicitur octauo phisicorum. Melius si dicere q motus localis non distinguat a mobili quod mouetur. cuz est corpus durum pellit minutatim aliud corpus ab eodem loco: cum nō possunt in simul manere. re silentia corporis duri est maior in magna parte qz parua. ¶ Propterea difficiliter est magna expellere. quodlibet corpus qñ pot resistit sue corruptio ni et diuisioni. ¶ Propterea clausus per violentiā intrans asserem difficulter potest euelli ob latera hō sibi diuisioni resistentia. vbi res non potest continuari resistit diuisioni non alias frutez impossitū quo impedit ne cibus rarefactus currat i ignē cum continuatur fructi: Successu temporis securi vel terra quercum diuidit amirū ferreus assidue consumitur annullus vsu/ et gutta cadens i sillicidio partem lapidis auferit scdm illud. Scuta cauat lapidem non visid fere cadendo. Rec ē dāda aliqua virtus securi vel ferre inherens nec aliō accidens tpe motus q ante motum extendendo

terminū instrumentū ad causā q ab alia tēpēdet. quo modo qlibet creatura pot dicit instrumentū et caloz ignis est instrumentū forme substantialis ignis. nullū accidens suscipitur quod non habeat ante actionem. Si teneatur q accidens vt caloz ignis attingat partialiter formā ignis in ligno genito quod est probabile. tunc videtur q caloz separatus vti in eucha. potest auxiliari a ignem vicini ad corrum pendū b lignū et ad introducendam formā substantialē ignis. nō dependet ab a igne. ¶ Sed forte dicitis. ignis corporeus inferni causat tristitiā i aiaz dampnati tanqz instrumentum punitiūm dei. ergo hoc non est negandum a sacramentis. ¶ Insuper adam in semine si non peccasset tamen diffinitiuam originalem in animam. et trasit semen est corporeum. et anima que est susceptiua iusticie originis/ imparitibilis. igitur. ¶ Ad primam patebit responsio in. xliij. distinctione de modo puniendi in inferi. ¶ Ad scdm dñi. q si adam non peccasset deus creasset iusticiam originalem in animam ex pacto diuino. Amplius illud qd fit p accidens dimittitur ab arte nec ponitur in diffinitione vt dicitur sexto methaphisice. edificator per se edificat. et album per accidens. i. phisicorum. sed doctoroz ponunt in diffinitione sacramenti. Sacramētū ē inuisibilis gratie visibilis forma vt eius imaginē gerit et causa existit. ¶ Respondeatur illud quod est per accidens imptinentes relinquendum est ab arte sicut musica respectu edificatoris. Sed quod communiter vel semper ponitur non est sic p accidens modo in digno suscipiente sacramētū cōferunt gratia/ et sic est causa sine qua nō gratie. Sed dico nō reperitur hoc positū in diffinitione sacramētū ante magistrum: qui se exponēs dicit infra q homo nō querit salutem in sacramentis quasi ab eis. Sed arguitur q sacramenta proprie erant cause gratie et hoc sic. non aliter arguebat aristot. solem in obliquo circulo. ij. de gnatione esse causam in istis inferioribus nisi q videbat qñ sol intravit artem: terra in istis climatibus inferioribus pullulat sole existente in capricorno omnia sunt arida. ¶ Non alias probatur duplex accessus solis in diameroe/ et in inter tropicum cancri/ et capricorni esse causam qre bis colligantur fegetes/ vel duas esse vmbas in austrū et aequilonē sexcentis. et sole exite in signis septentrionalibus prope nichil vmbas in austrum proficere/ et totidem in boream in signis meridionalibus. et ita vmbas varietatem accipere a magnitudine tēporis/ scdm accessum vel recessum ab equatore / q cū ad presentā solis sequitur esse effectus/ et ad eius absentiam quoscūqz alio seculo nō sequitur/ os q sol aliquid causalitatis habeat. sed sic est in istis sacramentis. ¶ Forte dices hoc non est ex natura rei quemadmodū est de sole. si baptizatus qui est realiter aqua/ vel aqua/ verba et intencio/ causant gratiam ex naturis re/ a principio mundi causalitatem quod est falsum. ¶ Contra. nec est ex natura rei q caloz causat calozem. p3 in camī nō ignis Daniel. iij. vbi deus impediuit calozem

¶ opinio nē cōmū nē arguit.

ignis ne calefaceret sed deus non potest agere contra naturas res igitur. Item non potest tibi consistere quod deus semper ad presentiam ignis producit calorem. et ita cum aliter alia causa quam tu vocas scdam quod quod causa talis est causa sine quod non. Respondeatur negando quod calor non calefacit ex natura rei. deus suspendebat eius actionem miraculose ibidem vel melius non concurrere cum igne ad producendum calorem in pueros. licet active conservabat entitatem ipsius ignis. modo nulla causa potest agere aliter cum quod nisi prima causa secum cogat. Ad aliud ubi dicitur non potest michi consistere qui nulla est causa secunda proprie dicta. Respondeatur de facto hoc est verum non est michi evidens. sepe dicitur licet ad presentiam ignis calefacit: tamen illud deus facit ad presentiam ignis: et non quod ignis ex sua natura calefacit. quemadmodum de sacramento respectu gratie homo huius est quidam dicitur gabriel dicitur quod vulgare vnum modum que lector offert prima. quod dicitur et dicitur quod licet verbaliter ab alijs distat tamen in re. Modus est ille quod nulla est causa secunda ex natura rei sed ex voluntate dei. Ita deus potest facere calorem frige facere et frigus calefacere. non per antiphasim sed actione directa. nichil hic loquitur. Tum primo. si in sententia cum alijs comenit et solo verbo differre inaniter laborat. quod offerendum est lectori greg. et alij aliquid idem habent dicere quod pro manibus habebat. Et non habent proluconvenienti quod iudicium huius antichristus erit. postquam causatur a deo sit assensus sui contra dicitur. et sic non maius haberet inconvenientis dicere quod notitia fortis respicit vnum finem respectu dei et calor potest frige facere et sic dicere habent consequenter quod si deus voluerit calor potest frige facere. Sed ex illo videtur remoueri omnis causalitas a causis secundis. Propterea aliter respondetur. licet non sit michi evidens habeo tamen certitudinem sufficientem quod calor suapte natura calefacit. et sacramentum non causat gratiam. omnis calor et semper passo applicato causat calorem ergo si semel vel raro sit impedimentum oportet ascribere miraculo. non est sic de sacramentis. non quilibet aqua sufficit ad penitentiam gratie et semper hoc debet michi sufficere quod calor calorem producit et albedo non albedinem producit si deus ab eterno ad presentiam albedinis produceret albedinem et nisi non consisteret de opposito dicitur quod alio producit albedinem. Sed contra dicitur arguitur. deus potest impedire calorem ne calefaciat contra eius naturam ergo potest calorem facere frige facere. proba consequentiam. quod virtus est contra naturam calorem et virtus equaliter in potestate dei. ergo vnum non est magis negandum quam alterum. Et confirmatur. angelus potest futurum archana cordis. ut doctor subtilis tenet cum quo conuenio in hac parte in secundum do et tamen impeditur a tota specie a deo et solus deus hoc cognoscit. i. palipomeno. vi. Tu solus nosti corda filiorum hominum. ergo eodem modo et eadem facilitate dicitur quod albedo potest producere albedinem

ex natura. et quilibet res creata potest similem se producere. sed deus res aliquas ipedit. Respondeatur. regum. xx. deus curauit motum ezechie et sic qui erant nutriti motu. quod potest facere contrarium producere oppositum. Respondeatur negando consequentiam. et ratio est. antequam consistat nobis ex fide. et concessio consequenter negant omnes causalitates a causis secundis: quam tamen sancti post philosophos eis tribuunt. Unde iohannes damascenus lib. ij. cap. vij. de orthodoxa fide loquens quomodo luna lumine a sole acceptat dicitur causalitatem cause secunde. licet oia solus potest efficere ad nos docedos quod debeamus nos iucis lunare deus potest aliquid facere contra ordinem reip. institutum primum fidei ratione nobis constat. Ad tamen hominem potest facere esse alium. Ad confirmationem conceditur antequam dicitur et negatur consequentia. secus est de albedine. nullam experientiam nec rationem apparentem habemus pro nobis ad concludendum quod albedo producat albedinem. Irationes validas habemus quod angelus relictus sue nature potest hominem secreta intueri magni ponderis ad soluendum. et fide nobis constat quod deus eos impedit. ergo oportet dicere quod aliquas causas impedit alias vero non. Ad illud de ezechia dicendum est quod deus miraculose curauit eum. et ad hoc magis manifestandum scius fecit apponi qui erant motu nutriti. Secundo arguitur contra istud argumentum quo philosophi reppererunt aliquas esse causam respectu alterius. quod ex illo solus non esset causa a se. consequens est falsum. Solus homo generat hominem. i. philosophus. Eodem modo sol et alius generant alium. sed proba quod non fuit sol sit presens siue non. non minus generatur homo. videmus homines genitos sole existeri in signis meridionalibus apud nos sicut in septentrionalibus apud taprobaneenses et auream tiberianeam ergo presentia solis nichil facit. ergo a sole negabitur talis causalitas respectu animalium. Et si dicas requiritur quod sol sit in rerum natura. eodem modo debes dicere quod quilibet pars celi cuiuslibet effectus esset causa secundum philosophos. imo et materia prima. Forte dicitur. requiritur influentia. eodem modo tibi dicam requiritur influentia respectu alterius partis celi. Et confirmatur per illud medium habes dicere quod forma remissa est causa efficiens respectu forme intensae. quod ipsa requiritur ad hoc quod forma intensae sit. Respondeatur. videtur michi quod naturaliter bene possum negare omnem causalitatem respectu animalium a sole. ut argumentum arguit. sed non respectu herbarum que producuntur ad eius presentiam. etiam nimia presentia solis iterum impedit. videmus quod sol est in thaurio in septimo climate. et in portis plantibus herbe multe generantur. quod non generantur sole existeri in cancro cum est nobis vicinior. Forte talle dicitur. si herbe non essent producte sole existeri tauro illas produceret deus est i cancro. de hoc non infuso. clarum est quod nimia eius a primario ad terram generationem indisponit. patet in libia. bute

datur apprensus ratio quod sol in opposito augis eccetrici reddit zonam terre inhabitabilem inter tropicum capricorni et circulum antarcticum et non in auge inter tropicum canceri et circulum arcticum. Etiam michi sufficit quod eius presentia et absentia est causa herbarum. Ad confirmationem respondetur quod argumentum non est contra me. non deus quod hic modus arguendi valet. hoc non potest esse sine illo. et potest esse cum illo. quod illud habet aliquid causalitatis respectu huius. quod tunc quilibet pars essentialis esset causa efficiens respectu totius compositi. et quilibet pars celi et materia preuia naturaliter loquendo respectu cuiuslibet effectus. Sed sic arguebatur. illo posito ponitur talis effectus. ipso non posito et quilibet alio posito non ponitur talis effectus. et hoc ex natura rei. nec apparet ratio negande causalitatis ab illo. sic solem in zodiaco pbamus esse actiuum respectu fructuum terre. sed licet ad presentiam partis celi solis prope corpus solis hoc ponatur. hoc non sufficit cum nulla ratio causalitatis enumerat sic partialem causam volitionis noticiis arguimus. obiectis noticie intuitus et abstractiue prope dicitur. capim? aliquid medium ad concludendum quod habitus aliquid causalitatis habet. quod propter exitum in actum post habitum quod ante. ergo aliquid causalitatis habet. de charitate probam? causalitatem. quod quod perfectionis est in alijs a tan notabili qualitate non est negandum. ubi non constat de opposito. ergo et dabitur aliquid causalitatis. et sic in alijs materijs concludimus. Et omnibus patet. per difficile est concludere aliquid esse causam proprie dictam respectu alterius. et signum est cum frequenter illud quod vocatur causa. proprie dicta apud alios causa sine qua non vel dispositio vocat ab alijs. Ipo tes tamen sic dicere in posito ponitur illud et hoc sepe hoc est eternaliter ad excludenda sacramenta proprie erat aqua et similia materialia et non causabat gratiam. et loquitur secundum legem. ut nos dicimus cognoscimus hoc dixerim ne philosophia oia et seipsum confundens. ponat sacramenta fuisse ab eterno. et gratiam consequitur sicut nunc conferunt. quod rudi materia secundum legem. secundum materia patitur loqui propono. quod oia nitor si non sit impedimentum vel ex parte passiu vel medijs quod fide partim oio dicitur. Adde nec apparet ratio quare debeant negari. propter materia preuia que nullus ponitur actiuitatis realis vel ad excludendas partes remissas forme cum sint partes totius modo non est apprensus ratio quod pars causet nec quod pars quilibet celi fructus generet. de dispositione passiu non oportet loqui. cum eius dispositio passiu nichil aliud est quam passiu dispositio abiectione contrarij de dispositione positua puta in productione caloris in ligno vel similibus respectu forme ignis. potest dici quod calor effectus percurrit ad

productionem forme substantialis: tanquam causa equooca partialis minus perfecta quam forma substantialis. Sed quod magister dicit circumsilio auferbat culpam et non conferebat gratiam et male licet aliqua rui auctoitarum voces ad hoc introducat. penitur quomodo conferebat gratiam? cum nunc post peccatum primi parentis erat aliquis qui esset in originali vel mortali vel gratia. non quod sit oppositio formalis sed solum de lege. si deus poterat creare adam sine peccato et sine gratia sicut secundum aliquos cum creatus. sic potest nunc facere sortem post peccatum. non valet illud quod dicunt an noui diem calutus nec est cec? nec videns. sed est post noui diem. sic in proposito. si fortes in nullo peccato epns habeat gratiam deus potest illam gratiam remittere de potestate eius absoluta et totam auferre sine peccato. Ad ista dicitur quod circumactio paruum gratiam conuulit respectu baptismi. modo parua gratia i respectu nulla reputatur. est modus loquendi hominum. et scripturae gen. xix. nec possum in monte saluari. ne forte aprebendat me malum et moxiar per montem. ut bebei dicunt loth abraham intellexit. volens dicere in fodoma ego videoz bonus prope abraham malus. Similem modum habemus. iij. regum. xvij. de muliere saraptana que dixit ad helyam. ingressus es ad me ut recordarentur iniquitates mee et interficeres filium meum. Simil modo vitur philosophus. v. phisico pallidus comparatum ad nigrum est album et ad album nigrum. Et quito est corum min? de malo pro bono. Aliter dicit aliqui quod si circumsilio inuenit gratiam intensam in aliquo forte nullam gratiam coferebat virtute operis operati sed defectus non erat ex parte sacramenti qui erat signum efficax sed quod recipiens sacramentum habuit gratiam intensam in tali gradu ultra quem nichil circumsilio conferebat. hoc est dubium quod virtute operis operati non confert gratiam habenti magnam gratiam sicut habenti paruum. Et si dicas si aliquibus ut puta in virgine maria disposuit ei tantam gratiam in primo instanti sui esse sicut vnus daturus ei erat hoc non v3 quod tunc idem est de baptismo. Et sic non ponit de crimine inter circumsilionem et baptismum. Itē dicuntur operari est et gratias dicere quod sacramentum virtute operis operati habenti paruum gratiam. gratiam daret vel non habenti et est daret nichil habenti magnam gratiam. Item hoc gratis dicitur de beata virgine xps tamen non habuit intensiorem gratiam in fine. xxxij. annoz fue peregrinationis secundum carnem quam habuit a principio ideo ponitur ratio extra de baptismo et eius effectum maiores que et si originalis culpa remittebatur per circumsilionis misterium et danationis periculum vitabatur. non tamen promouebatur ad regnum celorum quousque ad mortem xpi omnibus fuit obseratum. sed per sacramentum baptismi xpi sanguinis rubricati culpa remittitur. vitatur periculum et ad regnum celorum mox puenitur. cuius sanuam xpi sanguis fidelibus suis misericorditer serauit. Sed contra istud arguitur. si maior gra

conferatur in baptismo q̄ in circūcisione. Eodem modo maior gratia confertur debet in circūcisione q̄ in sacramentis legis nature. Et sic maior gratia dabatur eis de domo ababe q̄ ipsi iob/et alia virtute operis operati sed q̄ sequatur p̄ q̄ deus perfecte agens ab imperfecto ad perfectum transit dictum est de sacramentis. ergo similiter cū gratia quam dat dando sc̄q̄ maiorem gratiam virtute operis operati in sacramentis posterioribus q̄ in prioribus q̄ contedimus.

Questio tertia distinctionis prime.

Terium pro tempore cuiuslibet legis v̄l vt rectius petatur pro cuiuslibet legis tempore debeant esse alia et alia sacramenta.

Pro cuius questionis dissolutione duo termini declarabuntur. p̄ ostēta respōdebitur ad questionē prim̄ termin⁹ tempus. Circa entitatem temporis due sunt opinionēs famose nec super hoc miris cū beatus aug. lib. xj. confessionibus qui circa huius questionis intellectu gentiam maximopere insudavit subiungit in fine. Cōtēto me dīe ignorare ad hoc quid sit tempus. et cum consideraveris philosophorum principem. sc̄q̄ p̄p̄ficōz erit q̄ difficile cognitū quā rem tempus appellaverit. hoc non obstante sunt due positiones vulgares. q̄p̄ vna nominatum nullā rē successivam a permanentibus distinctam asserit. dicit q̄ idē numero est tempus / et instans. puta celū primū mobile vel celum solis. Sed alia est ratio quare est tempus et quare est instans. dicitur instans. q̄ respicit aliquid q̄ non inmediate respicebat nec inmediate post hoc respicit. Et hac opinione isero aliqua sequitur q̄ dies est annus. probatur. aliquid est dies/vel nichil. secundū non est dicendum. dicitur primū. est primū mobile. et tūc expositioe arguo. hoc celū est dies. hoc celum est annus. ergo annus est dies. Et eodem sequitur q̄ septimana ē dies. Secūdo sequitur. dies non est pars mensis. probatur. nichil est pars sui. sed dies est mensis. ex prima. igitur. Tertio dies natalis christi erit festū pasche. probatur. hoc erit festum pasche demonstrando primū mobile. et hoc est vel erit festum natalis xpi. igitur.

Et eodem modo probatur q̄ quadragesima erit festum carnis preue. Quarto sequitur q̄ cras antixps erit. hoc celum cras erit. hoc celū est vel erit crastina dies. ergo crastina die antixps erit. maiore de obliquo minore de recto. eandem obliquitatem concludendo. propter has rationes nō pessima est hec positio. istas conclusiones concedere oportet. Circa secundā propositionē dicit q̄ connotatio huius terminū dies. est partialis ad connotationem huius terminū annus. dies supponit pro celo / connotando q̄ femel mouetur circa terram cū tanta parte quantā sol motu proprio describit contra primum mobile. et loquor de die naturali. Annus connotat q̄ celum faciat circūctionem circa terram tercent. ex sexages quinque. cum aliqua fractione. Ad aliam que concedit q̄ dies natalis erit festum pasche non tamen conceditur v̄nq̄ q̄ dies natalis

Notandi primo.

est pascha. nec illa est sua de inesse. oportet tollere subiectum et ponere illum terminū celum. vel hoc pronomen hoc. et ex altera non sequitur. licet comedere carnes in quadragesima. Et circa quartam licet crastina die antixps erit tū nō erit antixps cras sed sequitur q̄ dies naturalis est dies artificialis. Item hec opinio concedit voces accidentis successiva et sic argumenta ohan in reales sunt ensis stacis. Alia positio est q̄ tempus est v̄nū accidens celo inherens/habēs plures partes simul ad diuisionem subiecti extensum in celo/et ei inherēs sicut albedo in pariete. et nichil aliud est q̄ motus p̄mi mobilis. sed per nulla duo instantia remanet idem motus/vel tēpus numero. sed partibus aliq̄bus abeuntibus succedunt alie. et sic motus quo celum mouetur. v̄no die est pars motus quo celū mouetur v̄no mense vel anno sic dies de h̄ntē sermōnis est pars anni et pars mensis. Et quēadmodum motus quo celum mouetur die naturali non est motus quo mouetur in festo pasche/necq̄ hoc de futuro v̄nq̄ conceditur. festum natale christi erit festum pasche. Ad saluandas tales. annus est carnis opus est v̄t suppositioe h̄ntē. et equaliter currit contra omnes opinionēs. nec motus celi est carnis. nec ipsum celum. de talibus dies est pulchra dies est turbulēta/dies ibi captus pro aere. qui q̄ est serenus/vel lucidus bene celū videnus. et sic dicimus est pulchra dies. v̄traq̄ harum positio est deficiabilis. sufficit quod est dictum raptim pro terminozum enucleatione. vt theologū dicitur tempore. Et ad propositum triplex est tēpus quoddam legis nature. et durat ab adam vsq̄ ad moyse. sen quousq̄ accepit legem scriptā in monte. exordij. fm tempus legis mosaice scripte durauit a moyse vsq̄ ad aduentum xpi. et tunc inchoat fm tempus sc̄q̄ legis gratie/vel legis euangelice q̄ durat in eternum. Et adhuc istud totale tempus dicitur ap̄ principio mundi/vel ade vsq̄ ad tempus i quo peccauit. quod valde parum erat. et istud tempus vocatur tempus nature ite gre. totum residuū tempus nature lapsē. q̄ ligat subditos et est duplex et dicitur a ligando. q̄ creat subditos et est duplex siccreata. sc̄q̄ deus. Et licet sic diffinitur. Lex obli gatoria/est signum rationi cōforme. creaturam rationis capacem ad aliquid agendum/vel non agendum obligans. et triplex est signum. mentale. vocale et scriptum/et rationi cōforme. alioquin principum instituta interdum irrationabilia dicentur leges quod non est dicendum. q̄ creaturam rationis capacē/et non creaturā rationalem. p̄pter demēs et pueros qui proprie non ligantur proprie illi ligantur q̄ astringuntur ad aliquid sub pena nō ut peccati/vel penenon obligantur ad baptisma sub pena noua. Obligans ponitur ad differentiam consiliorum. et quēadmodū hec diffinitio proprie non conuenit conscientie erronee/nec diffinitum. q̄ nō nunq̄ de per accidens ligat/lex tripartitam sc̄ntiditur in legem nature diuinā et humanam. et quia super istis mēbris theologū se laborant. Lanouisse

Notandi secundo.

Notandi tertio.

et legis/quasi simili distinctione vtuntur. q̄ materia est v̄nū paulū imozabor. Triplex est ius. di. cū iuris perit naturale/gentū et ciuile. ius naturale est quod natura omnia animalia docuit inst. de iure naturali gentū/et ciuili ius naturale. Idē dicitur. ff. de iusticia et iure le. ij. gratianus in prima distinctione sic dicit. ius naturale ē quod in lege et in euangelio cōtinetur. quo quicq̄ subter alii face re/quod sibi vult fieri. Et adeo de superfluis equiuocationibus accursū in glo. de natura. qui voluerit exceptiones terminū natura videre consideret aristo. in p̄p̄fico auditu/et artistas/an logica sit naturalis. h̄c sunt iusta. Sic diffinitio. ius naturale est instincus nature/conueniēs toti speciei. vt genera re sūi simile quod conuenit hominibus et brutis fm aristotele. ij. de anima naturalissimū opus etc. Non dixi omnia animalia tū propter aliqua q̄ sine generatione pducuntur per putrefactionem et de iumento per ventum. teste marone in georgicis. dī cere q̄ est distributio pro generibus singulorū et non singulū generū. sicut glosa dicit facile potest ipugnari. insuper tignis calefact naturaliter/et de iure nature et tunc quicquid dicant hōines conuertitur cū iure gentium/et sit diffinitio. ius nature est assensus pro positionis practice. euidētis/et terminū/vel propositio ipsa/vel que potest et tali/vel talibus deduci. vnde sicut in speculabilibus sunt alique animi conceptiones/cogitae et terminis q̄ ab ap̄. 1. p̄o = steriozibus vocatur dignitates/vel q̄ ex his pos sunt deducti. Cōmunes animi conceptiones apud campanum cōmentatorem euclidis. vel cōes sententie apud theonē. Ita sunt operabilibus alique et respōdētēs/vel que ex his deducti possunt. Et ex quo p̄ q̄ assensus est lex nature. et propositio ipsa vocatur proprie obiectū legis nature. licet propositio in cōmuni modo potest appellari lex nature. sic proprie logica est assens⁹ conclusionis logi calis/et nō nunq̄ propositio logica. logica vocatur Lex nature potest capi collectiue/et non collectiue et sicut dictum est in. ij. de entitate findere/ ita proportionabiliter hic dicatur. Cōsecundo. ex his patet non propterea dicitur ius gentū q̄ est apud omnem gentem si baptismus vel circūcisio iret per totum mundum non est propterea de iure gentium. patet. est idē q̄ ius naturale. pprie captum. Cōtertio sequitur. q̄ ius naturale proprie captum. et ius gentium. sunt terminū inferiores ad ius naturale ex tense captum. et hoc est q̄ dicit legis ius vulpianus. ff. de iust. et iure le. ij. ius gentū est quo gētes humane vtuntur. quod a naturali recedere facile intelligere licet. q̄ oibus illud animalibus. hoc solus hominibus inter se cōmune sit. Quarto sequitur. quicquid sequitur ex propositionib⁹ iuris nature siue ex vna / siue ex pluribus / est de iure nature. Sed si aliqua sequitur ex vna de iure nature et

vna de iure diuino/vel humano / hoc non oportet titus insequitur debiliozem partē. sed aduerte ius icig iaturale habet gradus. p̄mus et potissimus quādo propositio euidenter sequitur. siue in materiali cōsequentia/siue in formali apud omnem intellectum vtentem ratione. Secundus gradus. quando sequitur apud sanū ingenū/nō deprauatū euidenter. licet nō sic eēt v̄t/cū euident apud d̄cholū/et male eductum. olim furta in germania pub̄icā licita et garrantides vt perhibetur adhuc habent v̄o res cōes et machometiste habent plures et tamen ista sunt contra legem nature saltem in sc̄do gradu hoc est apud sanum intellectum. hoc modo formatio simplex deductur contra legē nature. apud sanum intellectū beneficiorum pluralitas vbi non est rationabilis causa quod ab alio male habituato negaretur. Ita q̄ sicut interdum certatur ab exercitatus theologis de vna propositione an est de iure diuino sic hic et citius an propositio est de iure nature in isto sc̄do gradu. istud ius est lex nature de q̄ apostolus loquitur ad romanos sc̄do. gentes que legē non habent ipe sibi iux. et psalmista psalmo. iijj. Signatum est super nos lumen vultus tue die. Circa diffinitionem gratiani de lege nature solent multi theologos dicere eum aberrare i suo dicto placet aliis in suam defensionem dicere vocat legem nature eam que posita est ab auctore nature vel a natura naturante. neutri istorum michi placet videtur michi sane dicere in hoc dicto non vult vbi diffinire ius nature sed tangit aliqua euāgelio q̄ vocat de iure nature sicut quod vis tibi fieri alius fac/vel de preceptis decalogi et profecto. il la sunt de lege nature vt in definit. xxxvij. et r̄ti d̄ctum est non tamen nego quia gratianus multa dif fute posterit in suo libro nimirum opus est inensū sed nemo est dānandus gratis. de exemplis iuris gentium de seruitute nūc non insisto. fortasse ab aristo. primo politicor. et ab aliquib⁹ aliis diceretur illa lex tūc iniqua. Cōsus ciuile est ius positum ab aliqua cōitate vel p̄ncipe vt lex hebreor. a moyse grecor. a phozoneo/egiptor. a trimegisto/athēnē sum a solone/lacedemonior. a ligurgo / romanor. a numa pompilio. vt p̄. vij. di. c. moyses et pleni apud aristo. in politicis. et istos tangit baptista. ij. calamitatum in querimonia virtutis. Ipa soligenas leges precepta ligurg plebiscita nūe magni consulta draconis b̄n̄ qualq̄ dedi tabulas. Cō Ex istis infero. stat idē esse ius naturale gentū et ciuile duo prima coincidunt vt supra dictum est et tertū cum ill. si aliquis p̄ncips hoc iuberet. sufficit d̄stinctio rationis hoc est alia ē ratio quare ē ius nature ab illa quare ē ius ciuile et hoc intelligo siue sit consuetudo more lacedemonior. que ē ius nō scriptum siue ius scriptum more athēnensū. quando ius ciuile distingit a naturali vocatur positum ab aristo. v. ethicoz. v̄t vt exemplificat m̄na captiuos redimi vel capta dīs sed non duas oves macrare vt sacra berlaide facere. sufficit tū illud iuris consulti quod p̄ncipi placuit legis habet vigorē

idem p3. ff. de leg. et senatusconsult. lege no oim que constituta sunt. ratio reddi potest quare citius constituitur tempus trium annorum in yfucapione q3. iij. annoz huic pure positio iuri satis est se molliter oppediare super ius nature et ei non aduersari / et humani iuris quoddam canonicum quoddam vero temporale lex diuina q3q3 alii vtratur vno modo loquendi non videtur michi conformis et discrepantia patebit ex dicendis. ¶ Lex vtrina e propositio vel assensus in sacro canone cõtena nñc robur habens ligandi vel in bona consequentia sequens vel tradita a xpo per alios intelligo vnam propositio-nem vel plures sed breu? opus est cõdere diffinicionem vel plures propositio vel assensus p3 ex dicitis. diñi in sacro canone ad excludendum decreti quod apud aliquos vocatur cano sed hic est sacer cano in bona dsequecia siue illa fuerit materialis siue formalis in idem redit. Dicitur est robur nunc habens propter multa iudicialia et ceremonialia re uocata a xpo in noua lege pro tempore quo currebant erat de iure diuino lex rationis erat de iure diuino tempore quo lex mosaica currebat ita q3 consilia captiua sunt q3 consilia et de maiore bono. pcepta itaq3 pceptioes. Ad dicitur tradita a christo propter aliqua que promulgantur apostoli q3 a christo acceptum fm illud iohannis vltimo. Multa quib3 signa fecit iesus que no sunt scripta in li3 hoc ita q3 in effectu sunt duo grad3 iuris diuini. ¶ Primus est quando aliquid continetur in sacro canone vel deducitur ex illo vel illis et iste gradus est certus. Secundus gradus est quando capitum a traditio-ne apostolorum vel similibus et iste gradus est incertus vt de multis cõtingit. declaratur ex3. An aliq3 est sens in sacris dmo postea vxoctur vel aut ieiunij quadragesimale sit de iure diuino q3 in isto no conueniunt omnes. ¶ Ex his sequitur q3 aliquid in contractum est de iure diuino et tñ ipsam sũptũ cũ limitatione est de iure humano: p3 confiteri sacerdoti peccata est de iure diuino. confiteri in festo paschatis est de iure humano fm d3 de pe. z re. omnis vtriusq3 sexus. idem patet de iure nature et humano: patet. punire furẽ est de iure nature: sed punire furẽ pena capitũ vel ad restituendũ duplũ pro furto i manifestõ et quadruplum pro manifestõ vñ ali-quod tale est de iure humano. ¶ Secundo sequitur q3 hoc consequentia est nulla iste peccat mortaliter ergo puenit iuri diuino / patet de illo qui peccat ex transgressione legis pure humane. Contra ista argumetoz. sequitur q3 hoc propositio fortes possibiliber dabit elemosina plato dabit vel non dabit elemosinam esset de iure diuino et deniq3 quilibet propositio necessaria consequens videtur absurdũ. probõ consequentiam q3 sequitur ex illa deus est. ¶ Regatur consequentia non sufficit sequi per locũ extrinsecum. ppter solam necessitatem cõsequẽtis sed requiritur q3 sequatur per locum intrinsecum. hęc propositio xps habuit cerebrum vel caput se quitur per locum intrinsecũ ex hac xps erat homo et eodem modo cum. copula de presenti. Istis no-

tañs pono conclusiones. ¶ Prima est. pro cuius? Prima cumq3 legis tempore post peccatũ erant aliqua sacramenta / vel vice sacramentoz suppletia aliq3 alie protestationes hoc probatur q3 quocunq3 tempore erat morbus in natura erat medicina contra illũ morbum. sed quolibet tempore post peccatum ade erat morbus in natura igitur. discursus tener cum minore et maior apparet q3 deus qui summe est misericors non relinquit humanũ genus sine remedio pro paruulis saltem videtur q3 nullum erat aliud remediũ. ¶ Secunda cõclusio pro alia z alia lege congruum fuit habere aliud et aliud sacramentum et ita factum est q3 congruum fuit probatur. q3 in processu generationis hũane semper creuit noticia veritatis vt patet per gregozij sup eschielem omelia. iij. deus ordinatã agens procedit de perfecto i perfectius lex. ergo posterior est perfectior ergo cõgruum erat habere alia sacramenta perfectio-ria q3 lex aliqua precedens. ¶ Ex illo sequitur. licet non de directo sed per locum a contrario sensu nec in statu innocẽtie nec i statu patrie erat aut erũt sacramenta. Contra primã cõclusionem arguitur primo sic. probatio nõ concludit nisi de medicina curatiua et non preseruatiua. aliquis nõ habet morbum caput medicinam preseruatiua. ¶ Et confirmatur. matrimonij erat institutum inter adam et eam et est sacramentum igitur male dictum est. ¶ Preterea in tempore legis nature nullum erat sacramentum. igitur. assumptum patet auctoritate beati gregozij. iij. moralũ et recitatur de consecratione dist. iij. cap. q3 autem apud nos valet aqua baptismatis hoc egit apud veteres vel pro paruulis sola fides. ergo sola fides parentũ saluabit eos Ad primam respondetur negando q3 probatio non concludit fm exigentiam materie. medicina preseruatiua non capitur nisi quando timetur de morbo modo in statu innocẽtie. pthoplastus habuit iusticiam originalẽ et non cessasset in morbum si voluisset. secus est post peccatum. ¶ Ad confirmatio-nem dicitur q3 matrimonium in officium tantũ institutum erat sed non erat sacramentum q3 nõ erat contra morbum. ¶ Sed contra hoc arguitur tota diffinitio sacramenti conuenit matrimonio ipsius ade. ¶ Respondetur negando. q3 forte non contulit gratiam virtute operis operati / et quãdã gratiã contulisset opus esset supplere diffinitionem addẽdo contra morbum. ¶ Ad aliud an fuerit aliq3 dũ sacramentum pro tempore legis nature parita est positio vna q3 sic aliquibus dicentibus q3 erant sacramenta Genesis. xvij. glo. que est hieronimi et strabi dicunt semine saluabantur q3 non circumcidebantur fide se3 et hostiaz oblatione sicut ante circumcissionem viri sancti mundabantur et ille oblationes equalẽbat sacrametis. ¶ Placet aliis q3 sola fides parentum sufficiebat pro salute puulorum cui positione occasionem dedit vultu beati greg. iij. moralium. q3 requiratur signa exteriora videt rationabilis ratio est: q3 licet fides requiratur et sufficiat in adulto non tamen in paruulo nec fuisse

certum parentibus an paruuli eorum essent saluari nisi deus eos certificasset / et hoc videtur per sensibile signum quod ducit in cognitionem cui alludid illud beati augusti. xix. cõtra faustum in nullum nomen religionis seu veri siue fallum coadiuuari hoies possunt nisi aliquo signaculoz vel sacramentoz visibilibus confortio colligantur sicut oues vnius gregis discernuntur ab ouibus alterius gregis per varia signa sic penula dabatur romanis et patri sancti pauli vt dicit glo. cap. Si i adiutorij distinctione decima. in super si sola fides parentũ sufficiebat z requirebatur illis: paruulis / quero quozũ gentium an patrũ vel matrũ abatorũ vel proauozũ Item tunc paruuli in statu legis nature fuissent in securioz statu q3 nunc. ad illud beati gregozij pot dicit fides parentũ cũ applicatione signoz extrinsecorum sufficere etiam et illi erant boni parentes qui suffragabantur paruulis. p fideẽ ecclesie nec actũ fidei nec habitum intelligas in ipso offerente sicut nunc de baptismo dicitur. hereticus baptisana baptizat in fide ecclesie. sufficit q3 offerẽs intendebat illud offerre pro paruulo.

Distinctionis prime questio vltima.

¶ Veritur de circumfione z de eius obligatione. ¶ Pro solutione notabis ¶ Circumfio diffinit a iohã. damasco. lib. iij. orthodo-ze fidei capi. xxvij. sic. Circumfio est signũ discernimans israel a gentib3. dabatur abrahe añ legem gene. xvij. z conuenienter lex est vanda vni populo fides est fundamentũ diuine legis z sic congruebat q3 populus accepturus legem debuit distingui ab i fidelibus alioquo signo fidei z q3 primus abrahã se-gregauit se a societate infidelium z familiã suam pro-pterea et eius familie data est dmo circumfio se-cundũ id roma. iij. q3 signum accipit circumfionis signaculum iusticie fidei. ¶ Istis notatis ponunt cõclusiones. ¶ Prima est soli masculi de domo abra- de tenebantur ad circumfionẽ. ¶ Secunda cõclusio: non omes qui descendẽrẽt ab abrahãz tenebant ad circumfionem. ¶ Tertia 3 licet non erat de esse tia sacramenti circumfionem in octauo die necessariũ tñ erat de necessitate ministrũ. ¶ Prima 3 elu- que est virtualiter ipotetica p3 prior exponens q3 est hec masculi tenebantur per illud gene. xvij. ma-sculus cuius preputij caro circumficia nõ fuerit dele-bitur ania illa de pplõ suo q3 pactum meum irritũ fecit. ¶ Secunda pars p3 nulli nõ masculi de domo abra-he tenebantur. hec iterum duas imbibit partes q3 vna est. filie de domo abrahe non tenebantur. Alia est masculi de alia domo non tenebantur. prior p3 patet per locum a contrario sensu de masculo. sed dicitis locus a contrario sensu parum ponderatur ex- tra leges et iura. patet aliter. de fidei necessariũ eis membrũ ad circumfionem / ergo circumfio nõ po-terat et istud congruebat. generatio perpetua voca-tur circularis et q3 pctm originale descendit in oẽs propagatos per propagationem seminis dẽpta be-

ata virgine igitur. Item si adas peccasset et nõ eua fuisset concepti in originali z ade potissimũ est data custodia iusticie originalis igitur. alia pars p3 q3 gentiles non tenebantur / bene tamen poterat vt p3 exodi. iij. Quod si quis peregrinũ in tuamyo luerit transire colonã et facere phafe dñi circumfide tur pãus omne masculinum eius z tunc celebrabit phafe erit q3 sicut indigena terre. Item iob fuit sal uatus et tamẽ non apparet q3 circumfio fuerit igitur. idẽ potest ostendi de gentibus romanis ad ro-manos scõdo. gentes que leges non habent sibi ipsi sunt lex. idem erat de omnibus gentibus. et hugo circumfio non est data nisi semini abrahe vt in car-ne significarentur que in carne videntur a plius tunc colebatur deus hierosolymis et de tribu leui erant ministri hoc designat particularitatem illius legis et psal. cclvij. Quia annuntiat verbum suum iacob iusticias et iudicia sua israel non fecit taliter omni nationi et iudicia sua non manifestauit eis. ¶ Secunda conclusio patet Job descendit de abra-ham per esau sedm beatum gregozium in prologo iob. ¶ Tertia cõclusio patet de profectis conuer-sis ad iudaismum et de achior iudicum mono et is-maels circumfio decimo tertio anno sue etatis q3 hodie hismaelites seruauit et de abrahãmo. eẽtia sa-cramenti est inuariabilis. Alia pars patet ex litte-ra geneofo. magister tamen tenet in littera q3 po-terat preuenire diem octauam si puer esset in pe-riculo. oppositum vsum in hodiernum diem obser-uant iudei et id p3 per glo. q3 habet prouer. iij. sup verbo vni genit? era cõdã matre mea bñ q3 alius fi-lius berfabee non pputabat q3 non circumfio nec nominatus cũ in circumfione nome imponebatur vt apparet luce dmo de iohãne z luce scõdo de chri-sto nullum animal offerrebatur ante octauam diez Exodi. xxiij. non licuit parentibus anticipare octa-uum nec differre nisi dispensante dño vt in deserto et hoc erat rationale nesciebatur quando erant descenduri cum mouebantur ad columpnam nubis de cuius motu erant incerti et paruuli fuissent lesi propterea erant incepti ad motum et erant separati a gentibus. ¶ Contra diffinitionem circumfio- nis arguitur. multa erant alia signa per que isra- el distinguebatur a gentibus: ergo diffinitio nichil ya- cificionis let. ¶ Insuper ponatur q3 omnes gentes sint con-uerse ad iudaismum. ¶ Rursus gẽtes habebant sua signa ergo per non signum poterant distingui iudei. sicut si omes oues in pago essent signate oues nec cognoscuntur per non signaturam. ¶ Rursus p-pondere potes bene. addendum est de eius origina ¶ Rursus ad p- le et licet hoc totum nunc conueniat baptismo tñc mnum. sufficerebat pro diffinitione secundum legem. Ad secundum dicitur quod est signum aptitudine faci-ens distinctionem. nec stes in distinctione logi- cali ponenti constantiam extremozũ quicqd sit de possibili 3gruebat populũ dei habere. ppdij signũ outis non signata requirit maiorem indaginem q3 outis signata aliq3 signantur a fronte alie a tergo et ad varias differentias positionũ et omnes ptes in

¶ prima. ¶ scõdo. ¶ tertia.

tuert oportet ad cognoscendā ouē non signatā sec⁹ est de signata applica ad ppositum. Item p̄uatio non cognoscitur nisi per ppositū. p̄p̄bitus vana duas diffinitiones accidentis dicit q̄ illa est peto: i qua dicitur. Ac cōdēs est q̄ neq̄ est genus neq̄ species neq̄ differentia q̄ pro illa cognoscenda oportet ut cognoscere genus speciem et differētiā. sed q̄ ibi aliquo modo tuam quē cognoscere potes lucrare in hoc non figuratū est figuratū in qua michi immozat est peregrinum. Contra p̄mam conclusionem argumētōr. morbus fuit communis feminis sicut masculis. ergo et remediū de buit esse cōmune. et illud probat idē tēbere esse apud gentes cum erant concepti in peccato origina li sicut iudei. Contra super iheremie. s̄. vii. iustificabo su per eum qui circumcisus habet p̄p̄tū super egyptum et super filios amō et super moab. vbi glōia bean hieronimi. multitudo gentium maxime iudee et palestine p̄nis vsq̄ hodie circumcidētur et p̄cipue egypti et iudei amonite et moabite et ois regio sarracenozi qui habitāt in solitudine. ergo circumcisio fuit inter alios multos a femine abrahe. h̄ patz ex modo p̄cepti genesis. xvij. de vernaculis et seruis empticis. Ad p̄imum nego p̄nam. de cui⁹ q̄ populus peculiaris dei haberet signū disti nctum a populo infidelū. femine saluabantur per sa cramenta ante legem sicut paruuli iudeoz ante oc tauum diem moxentes et sicut de gētilibus. Ad aliud cōceditur assumptū s̄ ad h̄ non tenebant sed erat ad imitationē ritus iudeoz vsq̄ b̄nficis q̄ de us dedit iudeis sicut legis q̄ multi de egyptiis exie runt de egypto cū iudeis vsq̄ mirabilibus q̄ deus fecit ad liberationem iudeorum. Exodi. xij. Et er vulg⁹ p̄missi cui sex⁹ innumerabile ascendit cū eis. De vernaculis et seruis p̄tō dicit. decens erat q̄ cō formentet se modo viuendi dñi. sc̄m illud eccl̄ia. decimo. secundū iudicē populū sic et ministri eius et q̄ illi essent obligati q̄ diu erant de familia abra he non sequitur de aliis. Dicitis tunc alii erant libe rioris cōditionis q̄ iudei. q̄ ex infidelitate et neq̄tia importarent cōmōdū. p̄nam nego s̄m illud comici Licctia deteriorēs sum⁹. Illud p̄cluderet religio sos eē in peioris statu q̄ laicos et p̄biteros q̄ laicos. Contra secundam conclusionem argu mentoz. vel aliqui tenebantur et aliqui non vel om nes. Si p̄imum detur qui obligabantur si illi qui manserunt in ritu viuendi abrahe et alii non tene bantur tunc ex culpa regulam latiore viuendi caperent. si secūdū cōtra cōclusionē. argumentum est solutū inter arguendum cuz solutione argumētū procedentis. fiat populus peccare transgrediēdo vnum p̄ceptum eccl̄ie et successu tamen tē p̄oris populus posterior non peccabit. lex gratie que est plenitudinis obligat omēs ad baptismum et ad illa que legis diuine sunt omnes obligaban tur. Marci vltimo. Ite docete omnes gentes et euangelium predicare omni creature. christus la pis angularis continxit duos parietes in vnum et sicut est vnus pastor ita vnum ouile esse debet et ha

et ante incarnationē esset vnus pastor nō adhuc erat lapis angularis p̄mōs vt ruzq̄ testamētus nunc nō solū hierosolymis vel rome solū colū de⁹ sed vsq̄ quaqs venerari publice s̄ s̄ s̄ eius ministri non accipiunt de vna tribu nisi s̄ de oī gente q̄ sub celo est. L. utellus petri⁹ videt fuisse congruatā ad circumcisiones et non necessitatis petra aut erat christus. Item populus iste erat dure ceruicis et sic erat congruitas non necessitas. Distinctionis secunde questio vnica. Circa vñem sc̄das queritur qd est bap tismus et de ipsius materia et forma. vij. me tha. et. j. postorio. qd nois et quid rei eē p̄cipuz artis et sciētie. p̄mo offi. Mar. tullius in hoc panetiū admiratur qui non p̄misit diffinitionē in quibus. S̄nis em̄ que a ratione suscipitur de reliq̄ re institutio debet a diffinitione proficisci. et vt in telligatur que res est de qua disputet r̄memur qd ille est modus educati in p̄sia. quē admodū theolo gum decet. aliqui vocant baptismum lōtionē. aliq̄ vt magister tinctionē non audent confiteri q̄ sit aq̄ vt alexan. halesn. et multi alii. s̄ p̄tatur ab eis que res est illa tinctio vel aqua abluens. minister verba vel intentio ministri vel congeries oīm istoz vel p̄tium. Placet aliis dicere baptismū esse relationē rationis et vnum purum nichil et fundatur in aqua et verbis eo modo quo sc̄dē intentiones habent eē sacramenta habent esse. sed non adbereo modo illi ponendi sc̄d̄as intentionēs. sacramenta eccl̄ie realiter sunt et verū esse habent et signa sensibilia sunt in recto vt p̄s p̄ diffinitionē magistri et b̄ti aug. qd sc̄d̄as intentionibus sc̄d̄as eos nequaqs̄ conuenit. Dico q̄ baptism⁹ est aqua hoc patet p̄ diffinitio nem hugonis. baptismus est aqua. p̄ abluendis cr̄ minibus s̄ctificata. Insuper est tinctio et ablutio more alioz sed illa ablutio est aqua abluens quod si aduersarius potissimū nominalis vel nulli reme addictus neget petatur ab eo q̄ res est baptismus vel diffiniatur sic. baptismus est sacramētum mun datium a pctō originali. In hac diffinitione ponit verū genus differentia accidentaria quā h̄ q̄ sit mūdātū a pctō originali sc̄tū q̄ alia sacra mentis et s̄ ab oīm hec diffinitio circumcisiōni con ueniebat nūc non conuenit qd ad diffinitiones. (qui bus vtimur) sufficit. non capio mūdātū ampliat iue de materialī sed solum de formali. Nulla ma teria conuenientior assumi poterat q̄ aqua que cō munis s̄sibilis et butus purgatua est. h̄ aeri et terre nō cō ueniunt. damascenus libro sc̄do capitulo nono de elemento aqua loquēs sic in fine capitū dicit opti mum ergo elementū aqua et pluri v̄su accōmōd fordis purgatiuum non modo corporis sed et ani me modo spiritali sancti gratia alumpserit remitte tur cōcupiscentia in originali et estus libidinis qd bene importatur per aquam que est frigidā in sum mo cuius natura est in locum ita altū excurrere si cut erat origo a qua sc̄tebat sic baptismus de celo

Contra dif finitionē bap tismi. ar gūmo.

Confir ma tio argū mō p̄tūmi.

R̄no ad p̄ mūm.

R̄sp̄ō s̄o ad confir mationē.

uensens hōiem ad celū ducit dū modonichil aliud obstat. non requiritur q̄ aqua benedicatur pro bap tismo. christus tactu sue carnis in iordane suffi ciente aquā s̄ctificauit sc̄d̄um illud sedulū l̄m phas q̄ beatus gurgritis et prop̄is sacrauit flumi na membris. Contra istam diffinitionem argu tur: probando q̄ baptismus nō sit aqua: q̄ beatus aug. omelia. viij. super iohannē et recitatur p̄ma. q. j. detrahe. detrahe verbum quod dicitur aqua quod erit nisi aqua. accedit verbum ad elementum et fit sa cramentum. ergo aqua sola non est baptismus sed verba et aqua. Et confirmat. q̄ tunc asimus sa cramentū p̄tō bibere. p̄ns est falsum et ridiculosus doctor subtilis vocat illā dubitationē bernardi asi ninā sed deberet esse gandulphi. Et q̄ sequatur ar guitur sic expositio. hanc aquā asinus p̄tō bibere hec aqua est vel p̄tō est sacramētū baptismi / ḡ sa cramentū baptismi asinus potest bibere. R̄nde tunc concedō aucto. b̄ti aug. sed p̄eam nō infirmā tur dicta. Tum p̄mo q̄ si esset illud copulatum qd ad b̄ parū cōtra nos. Sc̄do dicitur q̄ beatus aug. vult dicere aqua non semp̄ est sacramētū bap tismi. istā p̄structionem transiuam loco vni⁹ in tran sitū intelligas sed tempore illo quo aliquis non regeneratur immergitur ab alio verba debita p̄ferente intentionē debita h̄ite deficiente verbo aq̄ non amplius est sacramētū et hoc est dictū ille ter minus baptismus supponit. p̄ aqua omnia ista cōno rando nō deficiente p̄notato termini postūm̄ defficit eius sup̄p̄. in obliquo i⁹ connotat quē admodū ip̄met beatus aug. dixit de ciui. dei. capi. liij. dicit. esques nō solū hōiem dicit sed et equū hoc est habi tudine ad equū et tamen ille terminus eques. p̄ solo hōie supponit p̄notando q̄ taliter ad equū se ha beat. sic de hoc termino pedes et innumeris id ge nus. Tertio dico q̄ illa. p̄positio sic exponitur / detrahe verbum. i. filium et tunc non est aqua bap tismus sed nuda aqua aliq̄ baptisabant in uoie pa tris et ipsi sc̄ci. Quarto exponitur / detrahe. h̄bū hoc est formam. baptismus est in aqua intransiue vel esse in capite sc̄dē intentionaliter. Ad confir mationē doctor subtilis vocat illam q̄stionem asi ninam et bene sc̄m sua p̄ncipia qui ponit bap tismū esse relationem rationis. p̄opterea magis admiror notaliū et butus gabrielis in hac disti. di centis q̄ est lōtio. non audeo dicere q̄ est aqua quia tunc esset res permanēs qd reputat in conueniēs s̄ dico q̄ baptis. est res p̄manēs. s̄ baptis. nō diu p̄ma net baptism⁹. S̄ p̄ p̄firmatōe pono p̄positiōes p̄ma est. sacramētū baptismi asinus p̄tō bibere. hanc p̄clusionem efficaciter probat sillogismus expositioz adductus. Sc̄da. p̄p̄ data p̄ma et q̄ banellus aquā illā bibit non oīz q̄ bibat sacra mē vel baptis. hoc p̄s q̄ ante verba et intentionēz et cetera requisita et est post nō est sacra. aut bap tism⁹. Tertia p̄p̄d est. ponenda ab apparatu decreti q̄ illa aqua est sacra. p̄tē q̄ vni⁹ instans. puer nō est baptisatus quousq̄ oīa verba hec desinunt esse. ergo te baptisō in no. pa. cc. que desinunt p̄ p̄imum

instans non esse in illo instanti puer est baptisatus p̄ mo et gratia infunditur in illo instanti quē admodū in instanti terminant verba in cōsecratione eucha ristie p̄mo incipit esse corpus christi. Forte dicitis. tunc si aqua non tangat in illo instanti eum qui debet baptisari videtur q̄ non sit baptismus quod videtur durum. Et sc̄d̄et vna opinio quā recitat apparatus quam etiā tenet. i. q. j. in ca. detrahe. cō cedendo illatus. nemo est baptisatus nisi quē aqua tangit in illo instanti. patet: quia in illo solo est bap tismus. sed istud est p̄ter rationē. in illo instanti ni chil verbo est. cū est p̄mū instans non esse eoz⁹ ergo tunc aqua non est baptismus. si dicitis tunc est p̄mo baptismus eodē modo debes dicere post illū instans q̄ aqua est baptismus cū ille est baptisatus. Item ridiculum est dicere q̄ deus obligaret ad talem modum abluendi aquam in illo instanti: sed tunc est questio quo tempore est baptismus. Forte dicitis in quolibet tempore prolationis verborum. Contra q̄ q̄n quis dicit baptisō tunc baptism⁹ est et puerum abluet. ergo in prolatione p̄mi termini puer est baptisat⁹. Item ponatur q̄ alii termini nō proferantur videtur q̄ puer est baptisatus cum et baptismus applicetur. p̄tō est dicit in prolatione p̄ mi termini aqua non est baptismus nisi reliqui ter mini proferantur. et si non proferantur nego q̄ tūc aqua est baptismus p̄p̄tē in prolatione p̄mi ter mini forte dubito an aqua sit tunc baptism⁹ quia hoc depēdet ex vna de futuro q̄ reliqui termini p̄ ferantur cuz ceteris requisitis. Ad aliud argu. p̄cedit tur q̄ alicut applicatur baptismus qui non est bap tismus oportet habere completam formam cū ce teris requisitis. vel dicatur sic. aqua non est bap tismus nisi quādam forma sufficiens est completa q̄ ē in instanti et quod est illud / patebit in solutione vni⁹ us argumenti. sed in hoc nego apparatus q̄ sit ne cessarium ad quēpiam baptisandum. q̄ et applice tur baptismus in illo instanti. sed sufficit q̄ applice tur pro quocunq̄ tempore prolationis cuiuscunq̄z verbi. et sic baptismus istum abluet a peccato origi nali et eodē modo in aliis extrinsecis t̄pibus. sed illa de presentī non erit vera saltem non oportet. baptismus istum mundat. oportet tollere terminū connotatiuum dicendo. aqua istum mundat vel h̄ vel hec. dicendo consequenter ad istud oportet cō cedere aliqui mundabitur a peccato originali nisi baptismus sufficiens et sanguinis cui baptismus nūc q̄ applicabitur nec vni⁹ applicabitur. quod patet si in prolatione p̄mi termini vel sc̄bi puer abluatur aqua quā deus corripat vel annihilat an instans de quo loquitur vel interim mutetur in aerē et sic iste est mūdus a peccato originali et non per bap tismū. et sic concedere oportebit non destruedo a quam licet baptismus non suscipiat et desinat in eodem instanti / tamen incipit et desinat esse bap tismus in eodem instanti. Ad p̄imum forte cōcedis illatum sufficit q̄ aqua fuisse baptismum si fuisset in illo instanti. Sc̄da. p̄positio non est icōueniēs sed q̄ absonū videtur q̄ aliquis bac via sit mūdus

incipiat

et non p baptismum dicitur q aqua est baptismus
 pro toto tpe pulationis nec incontinent pl⁹ baptis-
 mus bibere q iudaei vel burti potest capere sacra-
 mti eucharistie. Ad argumetu apparati aliq potest
 in eodem instanti incipere et desinere esse dña. parz
 ff. de do. iur. vi. et vxo. q. sñ. s. vñto dicitur q vxo
 q aliquod tempus est dña famuli manumissi poti⁹
 manumittendi requiritur te mpus ante qz dominus
 fuit pot capere z dato q in instanti terminat illd tē
 pus sit dña serui requirit tēpus ad manumittendū
 et sic ē dña pro tpe. Et qñ ita esset in casu assignato
 non videt q deus alligare nos ad ita difficile mō
 dum baptisandi. Eodē mō rñdere potes ad illud
 q in eodem instanti incipit et desinit esse debitum
 ff. de accept. l. an penultia z l. q in die. Forte dicitis
 verba requiruntur esse tpe quo quis est baptisatus
 et baptisandus ergo aqua mego pñam. nemo est ba-
 ptisatus quouqz caracterem baptisatus recipiat
 licet baptismus fuerit et antea applicatus et opoz-
 tet necessarium formam esse complete applicatam
 et per cōsequens prolatas a ministro et sic minister
 erit. secus est de aqua licet difficultas potest inge-
 rsi si aliquis tunc pmo non sit quando caracter est
 impmendus. ¶ Secundo si aqua esset baptismus
 vel aqua que in ediate tangit corpus abluti et hoc
 non quia nulla talis est. diuidatur aqua circūstans
 baptismatum per partes proportionales partib⁹ mē-
 nobus terminatis ad baptismati nulla est aqua. p-
 xima. quia quacūqz propinqua datur pars eius. p-
 pinquior postqz nulla est superficialis aqua. nec est
 tota aqua. pater. quia tunc totum mare esset baptis-
 mus si aliquis baptisatus esset in mari hoc non videtur
 dicendum quia tñc super baptismū possunt na-
 uigare naues. in baptismū pñt nutriri pisces q sunt
 absurda. Si dicitis baptismus est verba et aqua li-
 fero ad idem quia pisces possunt nutriri i parte ba-
 ptismi puta i aqua ergo in toto. tenet pñā si fortis
 est respondens in angulo forbone fortis est in for-
 nese pñō bona. ¶ Ad scdm dicitur q non est aqua q imme-
 diate tangit corpus baptismati q nulla talis est affir-
 matue hoc est ante quantlibet aquam bene tamen
 est aqua anteqz nulla alia est propinquior sicut sola
 terra que tangit corpus bois est religiosa. ff. de re-
 li. l. ij. s. celsus. Et tunc oz veniente in banc dis-
 tinctionē vel q baptismus est aqua determinata et pro-
 pinqua pars aque vel tota aqua cōponens aliquod
 vñū cum parte q tangit baptismatus z vñūqz potest
 dici non tamē copulatiue. Si dicitur tota aq opoz-
 tet concedere in sacramento baptismi sunt naues/
 qa eo tempore vel instanti quo aq est baptismus na-
 ues nauigant vel sunt in aq. Sed potes etiam dice-
 re q est vna determinata propinqz pars baptismato se-
 cundum erigētiā materie. dñocñ potest in ecclē-
 sia vel in loco paruo est tota aq ibidem in mari est
 vna determinata pars q circa baptismatus mouetur
 ratione baptismationis interdum in talibus p diffi-
 cile est dare pñctualē statum sicut in multis aliis con-
 tingit. in aliq distantia beda pñctū potest corp⁹ xpi
 facere esse sub speciebus panis et vini et in aliq nō

Secdo ad idem.

Responso ad secundum.

potest propter distantia sed vbi est pñctus termi-
 nus nos omnes later. Jam viso pro quo sumponit
 baptism⁹ de forma z materia est dñocñ. ¶ Unde
 in sacramentis est aliqd necessarium pñctō ad hunc
 sensum q si non seruet illud peccat. illd seruando
 non peccat sed mereri potest. forma in ecclēsia lati-
 na est. Ego te baptizo in no. pa. z fi. z spl. sed greco
 interdum mutantur hanc formā vt pz pñt coisti.
 pmo. Aliqui gloriabantur q appollo eos baptisā-
 bat aliq quia paulus aliq quia cephas quem erroze
 paulus ibidem rebēdit. propterea placuit grecis
 mutare pronomen pñme persone in verbū optati-
 ui modi et futuri tps. baptisetur seruus xpi in no.
 pa. zc. nec alieui baptisanti ministerialiter baptism⁹
 ascriberetur. et hoc videtur q hoc est sufficit post-
 qz nō legi vetitū ab ecclēia romana. si dicitur quō
 ergo dicit baptism⁹ iohā. dicit qz solus iohannes
 baptisabat. non legitur q aliquis discipuloz ei⁹ ab
 eo baptisauerit fuit pñctus institutor ministeria-
 liter fuit actor totius quod fuit in⁹ baptismō feci-
 dū illud math. l. ij. Ego baptizo vos in aqua in pe-
 nitentiā ipse baptisabit vos in spūctō. ppterea ba-
 ptisati baptismō iohānis tenebant ad baptismā xpi
 pz de pñ. d. l. ij. Aliud est z est beati aug. super iob.
 dicit. baptisauit iudas et est baptismatus / baptisatio
 hannes et non est baptismatus / vinum fuit sacra-
 mentum noue legis et non aliud. si iohannes aliqua for-
 ma vsus est incertū puto. si dicitur vt est opinio vulga-
 ris baptisauit i noie venturi. non appet q sic xps ba-
 ptisauerit. in baptismō iohannis non tenetur magis
 pñctus loci sufficit in istis in aliquibus locis pu-
 ter iudgeritur in aqua. alieui semel vt super iob.
 modus sufficit. pz de conse. d. l. ij. de terminali mē-
 sio. ¶ Triplex immerio designat q xps tertio die resurre-
 xit a mortuis. pz etiam in ca. postqz vos crede. vñ
 ca etiā immerio sigt vnitatem essentia diuine. amē
 non ponit ab alexan. l. ij. e. de baptis. et eius effec.
 si quis baptisat. ppterea pñctō omittens nichil re-
 linquit de forma necessario requisita. dicit q pmo
 men ego non est de essentia nec baptis⁹ in indicati-
 uo mō qz grecus baptisat in futuro optati et tamē
 grecus veniens ad ecclēsiā romanā non baptisā-
 batur / verisile est q petr⁹ baptisando tria millia in
 die pentecostes non dixit cuiuslibet baptismatoz ego
 te baptizo sed ego vos baptizo. Item possum⁹ po-
 nere alium terminū non finonimū loco de. pnomie
 te non sio nunc an singularare et plurale variant sio
 nimitatem probatio greci dicunt fuus. sed alii ter-
 minū omnes sunt de essentia vt iacent salicet In no-
 mie patris et fi. z c. ita q si isti terminū mutent i ter-
 minos finonimos manet forma / et hoc in quo dicit
 idiomate hebraice pmo baptisabat / nunc vero la-
 tine et inter latinos romana lingua requiritur non
 de essentia verborum sed pñctō in alia lingua ba-
 ptisans peccat. de vetulati casu necessitatis nō opoz-
 tet si aliqui istoz terminoz mutentur qualiter
 cumqz aliter in terminos conuertibiles non finon-
 mos nichil siqne noie. oz mutari i nobus etia pñ-
 ctio et z ppo in / sunt de essentia et inter omnes pet-

sonas diuinas debet mediare coniunctio ad desi-
 gnandum dñm psonarum in diuinis. hoc patet
 per formam traditam a christo mathet vltimo.
 Eumtes baptisate eos in nomine patris z filii z spl
 ritus scī. sed licet te in plurali mutari potest ego in
 plurali mutari non potest scdm aliquos quia signifi-
 cat vnitatē dei in cuius virtute baptisatur et esto
 q quisplam gratia bonestatis / interdum pl⁹ vtitur
 tamen hoc vt aliquibus placet non licet. sed illud
 probare non est facile. Quo fit apparet hic esse ba-
 ptismus ego vos baptizo demonstrando vnum so-
 lum solem dicitur in plurali vos vni soli ob ho-
 nestatem in vulgari sermone. nec ponderandus est
 laurentius valla et ozatores in oppositum siue ser-
 mo cultus fuerit siue barbarus. te et vos in illo casu
 videntur sinonima. Et vbi ipsi petūt quare non
 sic facimus respectu dei pater noster quies in ce-
 les. dico propter vnitatem dei qui omnia potest so-
 lus. secus est de hominibus. propterea regula oza-
 torum est vti nos ob humilitatē et alioz amicitias
 qua egemus. Secundo vsus ad hoc sufficit. ibi il-
 lud horatiani verum continet. Nam penes arbitri-
 um stat vis et nouma loquendi. Insuper pl⁹ hoi-
 bus blandimur exteri qz deo qui scrutatur corda
 renes. ingenue tamē fateor imperitorum vsus bar-
 barie in conciniū modum loquendi non variat. pñ-
 ctō dicit dñs vobis cum et ozate pro me vni soli
 qui nomine totius populi. Ex istis sequitur q hic
 non est forma baptismi ego baptizo te in nomine tri-
 unitatis licet trinitas tres personas sigt non tamen
 distincte et finonime cum illis tribus terminis pa-
 ter filius et spiritus sanctus. nec in loco patris licet
 ponere genitoris / et licet pater et genitor conuer-
 tantur non tamē sunt finonimi. nunqz duo termini
 quorum vn⁹ est de predicamēto relationis / z alter
 de predicamēto actionis sunt finonimi vniuoce.
 an pater et pñctas sint finonimi remitto ad varia-
 rum sectarum pñctia. Teneo cum eis pñctates
 esse patrem et nō ē relationē a patre distinctā po-
 nitibus. Si dicas non refert quid de equipollen-
 tius dicit. ff. de verbo oblig. qui extrinsecus et. l.
 si sub vna. et. ff. si cer. pe. l. certū. Insuper pbat q
 opoztet ponere ego. de bap. z. e. effec. c. pmo dicit
 alexan. tertius. Si quis pueruz tunc in aqua immer-
 serit In noie patris et filii z spiritus sancti amen / et
 non dixit ego baptizo te In nomine patris et filii
 et spiritus. non est puer baptismatus. Ad primū dicitur
 tur est sermo de equalentibus et hoc in significa-
 do. non sufficit in consequendo. Ad aliud debet in-
 telligi in sensu copulatiuo. hoc est si vtrunqz omi-
 tat ego et baptizo / vel aliqz concludim⁹ de bap-
 tizo vt patet de grecis dicentibus baptisetur. et quo
 patet plures sunt ego vos baptizo. non finonime. for-
 ma grecoz ē nō ppoz / laioz. ppo / sñt ponūt fmi
 nū sñt vbi ponim⁹ te q nō sunt finon. aliquos fmi
 nos finonimos oz feruare z non oēs cū forma qua
 cōter vtmur quo ad essentia sacramēti bñ quo ad
 necessitatē ministri pnomie ego intelligim⁹ in verbo
 pñme pñone fm pñctian. Si aliqz istoz verborum

necessario requisitorum omitteretur nō est baptismus / de
 aliis pz ex dicitis. ¶ Sed de additione verborū nota
 q vel addunt terminū repugnates vt ego te bap-
 tizo in noie patris maioris filii maioris z sic nichil fit.
 si determinatio nō repugnat h⁹ dupliciter / vel deter-
 minatio ponit sine iunctioe et h⁹ dupl⁹ / vel si velt-
 mos vti 1° toto ac si esset pñctia forma de necessitate
 requisita z tunc vñ nichil fit vel gratia deuotiōis vel
 alterius pie cause posuerim⁹ / et tunc est baptismus.
 vt ego te baptizo in noie pa. oipotentis. zc. vel po-
 nitur pñctio / z hoc tripharia / vel est diffinitiuā / z
 tunc nichil fit. qz illa non ponit determinatē vnā pñ-
 te ego te baptizo in no. pa. z fi. z spl. vel bacul⁹ stat
 in angulo. sed si pronūciat hāc diffinitiuā determinatē
 te ponēdo formā in pma parte tñc baptisat. si vage
 tñc non baptisat. si copulatiue z tñc baptisat vt ego
 te baptizo in noie pa. z fi. z spl. et celi mouetur. Si
 conditionaliter tñc vel pñctioe iustitū et tunc fit ba-
 ptism⁹ / vt ego si iū iohānes te baptizo in no. pa. zc.
 si non iuxerit non est baptis. Ecce verba requisita
 et modū addendi z subtrahendi. pot esse quies iter
 verba tāta q forma non est vna vel interpositio ma-
 terie ipertinentis ad baptismum / vt si nōc hora octa
 ua incipiat dicere ego te baptizo et recedo hora deci-
 ma recedo dicendo in no. pa. z fi. z spl. vel in medio
 interfero noua magna vel dico bifortia z sic non te-
 net. si inter pferendū vicā abite vel nolite garrire /
 vel vbi est petrinus adhuc seruatur forma nec re-
 gula certa dari pōt quātum tepozis ipedit vel quā-
 tus hmo infernus pñctat / 3 ex aliis actibus hūa-
 nis hoc iudicet. ¶ Circa ineptum modū pferendū
 vt in casu quo bonific⁹ epus consuluit zachariam
 papam de quibusdā in sua pñctia baptismatis a quo-
 dam pñctero romane lingue ignaro que sic profe-
 rebat. Ego te baptizo in nomine patris et filii z sp-
 ritu sancta quos intēdebat epus rebaptisare sed
 consuluit pius romanum pontificē qui respondit
 si ex erroze pñct hoc non induxit / sed ex ignorantia
 sufficit q actum est. patet de consecratione disti-
 quarta. capi. reuelerunt. pñct esse variatio in trans-
 ponēdis fminis / et hoc trib⁹ modis. vel tāta ē tras-
 positio q scia non intelligitur et tunc nichil fit. si sit
 traspositio terminoz inonimoz pñctia vñ nichil
 est ipedimēti h⁹ bonū est seruare oziginē in pñctis
 diuinis nō tñc vna pñctia in diuinis alia dignat.
 qz hic est baptism⁹ i noie spūcti et filii z patris ego
 te baptizo. Alex⁹. q. xj. petri quo pñctamēto ponit
 tur baptismus z dō q scdm varias pñctatōes po-
 nitur in variis pñctamētis. si consideretur vt aqua
 in predicamēto substantie. si ratione ablationis i
 predicamēto actionis oz eum dicere more nomia-
 lium si dicta sua debeant continere pñctabilitatē q
 est sermo quomodo aliquid ponit in pñctamēto tā-
 qz res significata et sic verum dicit vt fortis ponit
 in predicamēto substantie tanqz res significata. et
 in predicamēto relationis : quia significatur per
 hos terminos pater fortis : et sic ponitur in decem
 predicamētis semper cū illo addito res significata
 Tenendo pñctia reallum distine responderet.

Si petas de fimo baptismi i quo predicamēto dicat scdm connotationes terminorū positūerū in diffinitione eius qui eius connotationē explicat magis proprie oportet ire ad eius connotationē et secundū hoc stabilitur esse in predicamento. ponitur in predicamento actionis sūm principale connotationē eius. Aliq. diceret nō modo respiciendū est ad connotationem hoc est ad formale significatum s3 ad materiale et sic album sortiret vīcē duorū. predicamentorum sicut cenans. difficultas est de termino solutus tamē cōis vīus est respicere ad significata formalia et multa in predicabilibz et predicamentis dependent ex vsu loquendi. si quis velit intruere significationem materiale et formale in predicabilia et predicamenta sicut geminā connotationē variorū predicamentorū non impeditur requiritur intentio actualis vel virtualis ad hoc q quis baptisat. si q3 gratia loci baptisat hoc est simulat se baptisare gratia loci nichil facit. athanasius puer de quo beatus augu. loquitur lib. vii. de baptismo paruloz. non gratia loci baptisabat et hoc exploratū est p hoc q cathecumios baptisabat et non alios. hoc q3 durā dū dicit q pium est creditū q deus supplet intentionem si baptisans non intendit cū parentes faciunt quod in eos est nichil valet vt ostensum est i simili contra geronē. Ad argumentū de certitudine non possumus habere nisi morale que sufficit nobis presumendū est de recta intentione vbi non constat de opposito. In toto epilogando potest esse additio subtractio corrupta locutio terminorū transpositio. Et dicit infero correlaria. Primum est. aqua rosacea non sufficit ad baptismum. Probatur. non est aqua. quē ad modum homo pietus est homo pter sed non est homo. sic aqua rosacea est aqua rosacea sed aqua rosacea non ē aqua sed quia multum aque assimilatur reputatur aqua vel aqua cū addito. q non est aqua. patz. potest in aliquem effectum in quem non potest aqua elementaris: ergo non est eiusdem speciei secum. tenet consequentiam per illam maximam phicam a posteriori arguendo distinctionē specificā sed illa maxima non vocat difficultate. noticiā sortis sortē respiciat. r tamen noticiā platonis est eiusdem speciei secum supposita q vtrazq sit intuitiva vel abstractiva proprie dicta. Secundo aqua rosacea est eiusdem speciei cum rosa. ergo non est eiusdem speciei cum aqua. illa cōsequentiā tenet de specie specialissima de q loquitur. de specie subalterna non est dubium quin sint eiusdem speciei. Assumptū probatur. vapor eleuatus ab aqua realiter est aqua. patet p experientia si ponat panis super aquaz vbi vapor eleuatur apparebit aqua. Item arguuntur vapor diuinus conferatur in vase obstructo q3 nō obstructo et hoc non est nisi quia vapor iterum descendit et remanet arguuntur vium. Preterea ignis generat aquam rosaceam ex rosis et ex aliis herbis aliam aquam que nunq3 immediate potest producer aquam elementarem. Secundum correlarium / vium ceruisia medo non sunt ma-

teria baptismi / patet vt supra. Idem patet de vīna / salina de iure carniū dubium est scdm multos. Tertium correlariū. nec omne quod est eiusdem speciei cum aqua sufficit. patet de glacie et niue que realiter sunt aqua sed quia abluere non possunt nō sunt materia debita scdm cōmuniter loquētes aqua imbibita spongie sufficit. Hoc tertium correlariū est michi dubiū cum glacies sit eiusdem speciei cum aqua et realiter est aqua / capiendo istum terminum aqua absolute. sufficit q ipsa sit nata ab luere q3tū est de se nec forte requiritur actualis ablutio parua aqua ferme insensibilis sufficit liquida scdm alios et tamen parum potilla mūdare. aqua marina sufficit est eiusdem speciei specialissime cū aqua et pura aqua substantiat licet non qualitate. facile aqua maris sit dulcis separata et retransferre. in mari suscipitur aqua dulcis per instrumenta angustos poros habentia vt naute facere solent pscas aquam dulcē (q3q in mari viuat) suscipitur quattuor flumina paradisi vt opinatur damascen⁹ de oceano scarent et tandē decursu per terrā reduntur dulcia / et tibi non videtur ita facilis curus de specie essentiali in aliā quare illa aqua maris sufficit. secus est de vīna que sanguis vel alteri⁹ humoris in corpore superfluitas est q nullatenus est aqua. est superfluitas scō digestiois. de spurto idem videtur. aqua in vino sufficit si mutet in vīnū tam non est aqua. Quarto sequitur. nullus potest seipsum baptisare / hoc etia patet de quodā iudeo in mortis articulo qui volebat seipsum baptisare eē de baptismo et eius effectū debuit dixit ego me baptisat. et c. illud est rationabile sicut nec creat seipsum carnaliter sic neq3 regenerat spiritaliter. Si quis baptisatur in iure carniū / vel niue / vel huiusmodi vbi dubitatur an sit realiter aqua vel non. q3 difficile est illud per phiam purgare. seruetur documentum q3 ponitur de baptismo et eius effectū capitulo de quibus dubiū est an baptisati fuerint baptisentur his verbis pzemissis. Si baptisat⁹ es nō te rebaptisat / sed si nondum baptisatus es ego te baptisat in noie patris et filii et spiritus sancti. Quinto sequitur q si māsus dicat verba et mutus psciat aquam non est baptisatus paruulus. pmo oratio quam profert est falsa q ille loquēs non baptisat magis q3 alter. hec solatio non offendit propositum. Item sacramenta q3tū ad ea que sūt nec cessitas non accipiunt diuisionem bene tamē q3tū ad ea que sunt congruatas. nec requiritur manus ad leuandus puerū sufficit pedes vel alie partes vū idem aspergat aquā et profert verba. nec requiritur q3 immediate tangat puerū si mittat eū in cribrum per cordā longissimā baptisat. Contra dicit primo correlariū q3 forma posita non est necessaria. Interdum baptisabat noie christi. patet in primū iura ecclesie et patet in actibus aploz et non legit reuocatio. q3 adhuc licet sic baptisare. Et confirmatur contra illud vbi dicebatur transpositio terminorū vel sillabarum sic q3 q3 sita mutetur variat formam. pbo q non. capio banc / ego te baptisat.

Responsum ad primum

Responsum ad secundum

so et. Arguitur sic. isti termini sic ordinati sunt forma verborū ego te baptisat et. isti termini sic ordinati sunt iste res sic transpositae. ergo iste res sic transpositae sunt forma verborū. cōsequentiā tenet exproposito in tertia figura et maior est clara. pbatur minor. q3 quid est pars vnius est pars alterius et econuerso q3 hoc est illud Item a b c sunt c b a. Respondeatur concedendo q interdum baptisabatur in nomine christi sed hoc erat ex dispensatione dei vt nomē christi amabile redderet quod apud iudeos et gentiles erat infestum sūm illud pme cointh. j. nos predicam⁹ xpm crucifixū iudeis q3 scandalū gentibus autem stultitiam sed an nūc sufficeret ad essentiam baptismi res vbi est lucida et aliquid dubitanti alii dicunt nūc non esse causam dubitandi de contra. d. iiii. in sinodo angloy dicitur q nomina vnam personam et non omnes non baptisat. oportet dicere sūm formā tractam a xpo d. thei vltimo. In nomine patris et filii et spiritus sancti. Item dicit greg. q3no episcopo bernie et recitat gratianus vbi supra cap. hii vero. alex. bonauerura et doctores passim hoc tenent sed q3 magister in littera dubitat dicens tutius esse nominare expse personas i diuinis iohānes in apparatu bernardus in glo. de baptismo et eius effectū cap. primo non pter rationem dubitat. tamen in istis vbi nō possunt haberi rationes magie sequamur determinationes patris et vulgarem opinionē. alia tamē positio non penitus est extincta et q3 durandus illud penitus erroneam reputet. Ad confirmationē pono propositiones. Prima est. si nāc tūc si sic ordine conuerso eundo per sillabas sunt forma debita hoc p3 per sillō exppositioz adductū eadē res est. sancti tūc. et eodē modo potes pbare duendo ordine conuerso per litteras vel incipiendū a medio postea a fine vltimo a principio accipere analogiam. homo est oīs homo est propositio vera si scribatur oīs homo est homo q3 hec omnia homo est homo est hec homo est homo omnis. q. Secunda propositio. si quis profertet tūc et sic antro q3do eūdō non veretur debita forma saltē debito modo. debitus modus. vident a sensu i quo procedimus. Tertia propositio. si esset vna lingua in qua sillabe ordine conuerso significaret si nōtine cum hac latina sicut arabes faciunt et in arith. cōtingit. Ego te baptisat et. talis bene baptisaret q3 tūc et sancti essent termini sinonimi. Potest hic fieri dubium positio q3 presbiter capiat duos paruulos et dicat ego baptisat vos et c. vnius moriatur inter pferēda verba et alter viuat / an ille qui viuat est baptisatus. Et videtur q3 non postq3 presbiter non protulit propositionē veram sed propositionem esse veram est imptinens forme baptismi cū nec repugnat nec sequitur. potes facere dubium / si duo faberent vnam linguam an vti illa sufficit ad formam baptismi. nec sufficit dicere nō licet fabricare nouā linguā sufficientem post institutionem baptismi a xpo. angli a saxonibus et britanibus cōfiterentur nouā linguam propter eoz vī-

nitatem et sufficit in eozū lingua baptisare. dicit q3 quecūq3 lingua sufficitur modo est communis et sufficēter introducta eodē modo fuisse voces latine ego te baptisat delinatur a sua significantia quā nunc habent non sufficienter ad formam baptismi. Secundo arguitur. aliquis est baptisatus scō af. baptismum fluminis ante plationem illoz verborū dicta. ergo illa forma non est necessaria cōsequentiā claret / pbatur antecedens si quis inter pferendū ego te baptisat in nomine patris et c. et puer iteri moriatur est baptisatus postq3 non est defectus ex parte pueri pentū vel ministri. Et confirmatur circa materiam aqua non requirit q3 probō q3 nec quarta aque nec plinta et sic de quacūq3 aqua. Si dicas ista parua copia requiritur: contra: per aliam copinā possum baptisare ergo illa nō requirit et sic de qua libet alia argumētabor. Ad secundū dicit iohānes geron in scōa parte in compendio theologie creditur q3 talis plene est baptisatus: q3 tūc sūmus sacerdos supplet quod minister suplere non potuit. Contra illud arguo sic. plato ipso termino patris puer esset baptisatus non esset opus residuum proferre q3tū ad necessitatem sacramenti consequens est contra dicta et contra oēs. item pari ratione in prolotione solus primū terminū esset baptismus: ideo dico q3 non est baptisatus ibi est defectus ex parte pueri qui non est. reperio hugonē de sancto victore dubitare de illo qui vult baptisari et non baptisatur an sit saluus et cōsultisse super hoc sanctum bernardum qui ep̄ profunde in hoc respondebatur adultus qui vult baptisari et non potest habere aq3 vel ministrum sic dīcedens est saluus. ad auctoritatem xpi qui crediderit et baptisat⁹ fuerit saluus erit hoc concedit ex quo non habes q3 nemo est saluus nisi baptisatus q3 bene conuincit ex responsione christi qui vero non crediderit eodē manabit. nō dicit baptisabitur saltem baptismum aq3 tales baptisantur baptismum fluminis. de paruulis dicit dānatur in noua lege nisi baptisat⁹. vide beatum bernardum in epl̄is in epl̄a ad hugonē de sancto victore. sed tali non cōfertur tanta gratia sicut adulto baptisato cū ratione rei operante nichil et cōfertur. Circa confirmationem pono propositiones. Prima est nulla aqua requiritur ad baptismū ad confirmationem p3 per confirmationem et ascensum et seper loquor matone. lege stante de potētia dei absoluta non est questio. Secunda propositio. nō requiritur aqua ad baptismum hoc propositio dīfferat a priorī q3 hic dīstribuitur aqua distributione opposita suppositioni cōfufe tātū in alia distributione opposita suppositiōi determinate probatur propositio hec est falsa requiritur aqua ad baptismum fluminis nam est affirmatiua non p3nans cui⁹ extrema non ponuntur pro eodē non de conditionato extremo ergo est falsa. cōsequentiā tenet ex logica. probatur aīis. vniū extremū est ille terminus aqua alterum: siue sit predicatum siue subiectum (non est vīs) est hoc totum requiritur ad baptismum fluminis: q3 illud nō supponat pbatur: vel pro qualibet aqua vel nulla vel aliqua et cū iij

Secō af. dicta.

Et confir mat ratio ad secundū

Responsum ad confirmatōem

aliqua non tertio dari non potest nec scdm si detur primus tunc prima est vera aqua requiritur ad baptismum fluminis quod reprobatum est licet prima defendi potest concedo illas duas falsas et quicquid sit equalere nec placet michi illud qd auferre oportet requiritur et capere conueniens est qd ia non capiuntur extrema. Tertia propositio requiritur tantum valet scilicet necesse hoc conditionalis est vera necesse est si quis baptizat illa baptizare in aqua intelligit de baptismo fluminis ita qd necesse cadat in totam conditionalem nec licet ascendere et descendere in conditionalibus et in consequentibus vt in certis propositionibus nisi aliquo modo peculiariter fingere volueris sed hoc reliquit dicacibus arnitis qntu pedem primo relicto in arte querentibus. Quarta propositio non modo de salute sermonis quecuq; aqua qd ad magnitudinem sufficit sed qd ad puritate est vbi sufficit qntu cuq; modica dum modo illa totum irrigare potest vbi est puntuale stabilitum in puritate postq; debet esse signum sensibile da maximam aquam que non sufficit ad baptismum vel minimam qd sufficit et sic est aliqua aqua baptismi qua qntu cuq; modica aqua auferatur desinit esse baptismus cum desinit esse signu sensibile. sed ad que sensum eundem est inferius tangitur. si detur maxima aqua qd non sufficit ad baptismu tunc dabis vnam aquam qd quodcuq; additamentum erit baptismus et per rarefactionem sine extrinseco apposito. circa minimum aquam pot esse diffinitas auferendo a tergo illius aque vnam partem adhuc potest videri et cu hoc dabit vltimum istas visionis fm se tota sinchathe.

Arguitur ista contra dicta. Confirmatio.

Responsio ad tertium.

sufficit patet de scriptura et conceptibus sinonimis vocali insufficientibus impossibile est mutum baptizare cedit verbum ad elementum et fit sacramentum. Ad confirmationem dicitur qd non oportet firmatorem nec vt sic neq; sic. greci baptizam dicendo baptize firmatorem seruus xpi et tri sola ofo dicatit mod dicitur nem. Et ad confirmationem dicitur qd non oportet firmatorem nec vt sic neq; sic. greci baptizam dicendo baptize firmatorem seruus xpi et tri sola ofo dicatit mod dicitur nem. Et ad confirmationem dicitur qd non oportet firmatorem nec vt sic neq; sic. greci baptizam dicendo baptize firmatorem seruus xpi et tri sola ofo dicatit mod dicitur nem. Et ad confirmationem dicitur qd non oportet firmatorem nec vt sic neq; sic. greci baptizam dicendo baptize firmatorem seruus xpi et tri sola ofo dicatit mod dicitur nem. Et ad confirmationem dicitur qd non oportet firmatorem nec vt sic neq; sic. greci baptizam dicendo baptize firmatorem seruus xpi et tri sola ofo dicatit mod dicitur nem. Et ad confirmationem dicitur qd non oportet firmatorem nec vt sic neq; sic. greci baptizam dicendo baptize firmatorem seruus xpi et tri sola ofo dicatit mod dicitur nem.

Quo ad dicta.

Arguitur.

Confirmatio.

Responsio ad quartum.

Responsio ad quintum.

Ad confirmationem.

parum valet vel loquitur de renato fm se et quantum libet sui partem et hoc non oportet si de parte illa que est nata extra vterum que non potest renasci si petas an paruulus in vtero potest baptizari dicitur qd sic vt facit questio / sicut paruulus in vtero est baptizatus sed nemo baptizatur in vtero non sufficit baptizare matrem ad baptismationem paruuli cu sint duo supposita nec duo baptismi sufficiunt non sufficit mediate paruulum abluere et quado ita fiet et qd potest aliquis aqua tangere puulum in matrice hoc non sufficit ad baptismum cu non est natus extra vterum in parte vel in toto licet bene sit natus in rerum natura hoc est philosophice natus cu est progressio de non esse in esse et mutatio huius modi in hoc totum nullo sensibili manente eodem. paruulus baptizatus non est differendus propter teneritatem sunt in periculo viuendi teste philosopho. vif. de animalibus. setoz extincit candele i muliere pregnante causat abortum. Quinto arguitur: probando qd conditio conditionalis repugnet intentioni baptismi baptizet forte platonem sub hac conditio ne ego te baptizo si placeat patri tuo/ queritur anteq; illud peruenit ad patrem an ille est baptizatus si sic. Contra non baptizauit cum nisi ex additione ita qd si pater non fuisset contentus talis non esset baptismus ponatur interim mortuus anteq; patri confiteri. si dicas tunc pms qn pater incipit esse contentus est baptizatus. Contra verba et aqua si mul applicabantur et tunc quo ad consensum patris talis non erat baptizatus et per eius solum consensum est baptizatus: ergo verba et aqua nichil faciunt. forte dicitur omnis conditio repugnat. contra extra de baptismo et eius effectu de quibus dubium est: et allegatur supra. item pater in sponalibus. Et confirmatur. presbiter sic baptizans in nomine patris et filia baptizatur vt supra patuit: sed patria et filia non sunt termini sinonimi cu patris et filii: ergo si loco de nomine dret nobis vel patris dret patrii baptizabit cu forte numerus no mutat sinonimitate. idem patet de trallo et balbutiente proferente. l. loco de r. profert in nomine patris vel te nument edentuli et adusti melencolici solent. Ad quintum responderetur qd plato nichil facit in casu talis conditio repugnat forme baptismi que non dependet ex euentu futuro patris vel alterius. Alia est conditio nunc inexistens secus est de illa si non est baptizatus ego te baptizo certitudinaliter nunc baptizatur si alter non est baptizatus propter existentiam conditionis. Et ad confirmationem conditionalis baptismationem arguitur. sufficit in casu dubio dicere cathogice Ego te baptizo in nomine patris et filii et spiritus sancti: qd si no es baptizatus iam baptizatus eras: et sic est baptizatus antea iam postq; est homo regeneratus nichil suscipit. Responsio ad quintum. Et contra dicitur tantum est mutare litteram a tergo sicut a fronte / sed dicendo baptizo te in nomine matris et filii non est baptismus: ergo dicendo patria vel maria non est baptismus: dicitur idem est mutare in calce et in capite ceteris paribus modo

ber et ne daret occasionem scandalu puillus qui facit le in simili casu existimarent talis de quo est suspitio esse bis baptismatum imposuit ecclesia tale modum loquendi suis filiis. de conditione in matrimonio deberent aliqui licet sint conditiones sponalibus no tam in matrimonio qd est sacramentum. sponalitia autem non sunt sacramenti. cathogice contrahitur sacramentum matrimonii. Si dicas ponamus qd pater consentiat me profertente verba conditionaliter vel qd primum meus casus suis vberis increbuit. Respondetur: si consentiat in fine non est paruulus baptizatus ante no erat baptizatus si nunc fit baptizatus solus patris consensus facit huc esse baptismatum sed hec ratio non est perperetio dices. non solus consensus patris hoc facit sed assensus cum forma pteia. no obstante opinor sacramenta debere habere conditione extantem et sic si aliquis baptizaret paruulum platonis hac lege si pater consentiret iterea mortuo filio pater consentiret puer descessit non baptizatus. Si pater consentiret vbi verba proferuntur vel puero existente res non est ita licet da propter existentiam conditionis dicitur conditio presens vel preterita que est certa non impedit formam baptismi quia iam existit vt te baptizo si no sis baptizatus hoc non dependet a conditione extrinseca a baptizante et baptizato ita certa est hec forma ac si cathogice applicaretur baptismus et talem formam deus suscipit non autem conditionem dependentem ab extrinseco. probabile est etia qd talis est baptismus. modo pater assensum pbeat tempore prolationis cum conditio iam existit siue ab extrinseco siue ab intrinseco. Sed contra: sequitur qd paruulus est baptizatus qd hoc qd fortes est in templo cum baptizo paruulu ea conditioe et sic latebit an sit baptizatus sicut potest latere conditio vt puta de aliquo aspectu planetarum in celo. illa ratio non vincit vbi est dubium an paruulus sit baptizatus est remedium sufficiens propter ambiguitatem que potest immergere in istis conditionibus cauendum est a tali modo baptizandi et potissimum quado est dubium de conditione vt ego te baptizo si sol sit in primo gradu cancri vel in primo minuto illius gradus / hic erit dubium an puer est baptizatus propter vberitatem in quo minuto pmi gradus cancri nunc est sol: secus est hic egote baptizo si non sis baptizatus licet dubitauerim ante prolationem verborum an is sit baptizatus in fine non dubito / secus erat in aliis. Ad confirmationem conditionalis baptismationem arguitur. sufficit in casu dubio dicere cathogice Ego te baptizo in nomine patris et filii et spiritus sancti: qd si no es baptizatus iam baptizatus eras: et sic est baptizatus antea iam postq; est homo regeneratus nichil suscipit. Responsio ad quintum. Et contra dicitur tantum est mutare litteram a tergo sicut a fronte / sed dicendo baptizo te in nomine matris et filii non est baptismus: ergo dicendo patria vel maria non est baptismus: dicitur idem est mutare in calce et in capite ceteris paribus modo